

KARÁCSONYI MISZTÉRIUM

BIBLIAI SZINMŰ

IRTA

FEYSZ A. HUGOLIN

FERENCRENDI ÁLDOZÓPAP

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
KIADÁSA

KARÁCSONYI MISZTÉRIUM

BIBLIAI SZINMŰ

KÉT RÉSZBEN, 2 ELŐKÉPPEL, 7 FELVONÁSBAN

IRTA

FEYSZ A. HUGOLIN

FERENCRENDI ÁLDOZÓPAP

Jegyzet: E munka megírásához több szerző és hasonló tárgyú mű szolgált forrásul, segédkönyvül.

BUDAPEST

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA

Nihil obstat,

Dr. Nicolaus Tóthössy
censor dioecesanus.

Nr. 2562.

Imprimatur.

Strigonii, die 25. Augusti, 1928.

Dr. Julius Waller
el. epp. vic. gen.

Nihil obstat.

Gyöngyösi, 27. Januarii, 1924.

P. Antonius Ungváry
censor provinciae.

83/1924.

Imprimatur.

Budapestini, die 22. Februarii, 1924.

P. Aloysius Tamás O. F. M.
Minister Provincialis.

TARTALOM.

	Oldal
Prolog... ..	5
Két előkép { Ó-szövetség	9
{ Angyali köszöntés (Annunciatio)	11

I. Rész: Előzmények.

I. felvonás: A bölcsek találkozása a pusztában	13
II. felvonás: A jeruzsálemi kapunál	22
III. felvonás: Heródes király előtt	31
IV. felvonás: A nagy főpapi tanács (synédrium)	41

II. Rész: A szent éj.

I. felvonás: A pásztorok boldog köre	53
II. felvonás: Az örömhír	62
III. felvonás: Az imádás	68

SZINTEREK.

1. A jeruzsálemi templom szentélye.
2. Szűz Mária názareti lakása.
3. Sivatang.
4. A jeruzsálemi keleti (damaszkuszi) kapu.
5. Heródes trónterme.
6. A jeruzsálemi szanhedrin-terem.
7. A «pásztorok mezeje» közel Bethlehemhez.
8. A bethlehemi barlang-istálló.

SZEMÉLYEK.

Ádám	} pátriárchák	Izaiás	} próféták	Áron főpap = Hille
Ábrahám		Jeremiás		Simeon, Annas,
Mózes		Dániel		Ezdrás, Obed,
Dávid		Ezechiél		Isszada, Ázael
Boldizsár	} királyok	Mária		Heródes – zsidó király
Gáspár		József	Nikolausz	} tanácsosok
Menyhért		Michazl	Ptolemeusz	
Jubál, főpásztor	Gábríel	Andromachus		
Ner, Simon,	} pásztorok	Uriel	Gemellusz	
Illés, Sámuel,		12 angyal (kar)	2 fickó	
Áza, Jorám,		Men-Nofer	egyiptomi	} árusok
Náboth, Gád,		Radza	Pafosz	
Náchor, Jehu,		Hermothis	Thade	
Nephtáli, Asszer,		Júda	ékszeráros	
Caleb		Akitof	Sátán	

Volumniusz, centurio

2 római katona (trónállók, kapuőrök)

2 szolga (Heródesnél és synédriumban)

Hirnök

Nazarénus

Szanballat (kereskedő)

Arab

Kleodiasz (görög ifjú)

1. I—XVI. énekszám. 2. Angyali énekkar. 3. Diadalének: Tempo di Marcia.

PROLOG.

A világtörténelem legkimagaslóbb eseménye: Jézus Krisztusnak, a megígért Messiásnak, a világ Megváltójának születése.

Midőn beteljesedtek mind a zsidó próféták, a görög jósök (orákulumok) és a római szibillák jövendölései: akkor az egész világ, de különösen a kelet várva-várta a megígért Szabadítót, aki majd új életet, új eszméket fog hozni, megteremti az igazságot és megszabadítja az emberiséget négyezeréves tévelygése bilincseitől. Az Üdvözítőre várakozó nemzetek és népek epedő várakozásukban minden feltűnőbb természeti, társadalmi jelet, csodás dolgot az eljövendő Krisztus közeli megjelenésének tartották.

E várakozásteljes időben egymás után következnek a legcsodálatosabb jelenségek: a római imperium kiterjesztése Zsidóországra Pompeius alatt; Dávid királyi pálcájának Heródes kezébe való átmenése, a sok ál-Krisztus föllépése, a különféle csodás égi jelek. Názáret felől is hallatszottak csodás hírek, a messze keleten pedig, ott valahol Eufrát és Tigris folyók tájai egén egy óriási csillag tűnt fel, mire a három napkeleti bölcs elindul, hogy fölkeresse a Krisztust.

Végre elérkezett az «idők teljessége». Az Atya-

Urísten leküldötte az ő egyszülött Fiát, az Igét, akinek neve lett «Jézus Krisztus», aki a judeai Bethlehemben született Micheás jövendölése szerint. Ez volt Róma alapítása után a 749-ik év dec. 25-én, Augusztus császár uralkodása 17-ik évében. Maga a császár sem gondolta volna, hogy ez a dátum óriási változásokat fog előidézni a történelemben és hogy ez időtől fogva minden idő, esemény, korszak nem az ő uralkodásától fog számíttatni, hanem Jézus Krisztus születése előtt, vagy után.

Ezt a csodás születést fogjuk most itt látni az ő megragadó mozzanataival, hogy hitünk erősödjék, ismeretünk gazdagodjék. Ezt a nagy világeseeményt azóta az emberiség ezerféle módon kívánta szemléltetni. Így keletkeztek az ú. n. «karácsonyi misztériumok», népies néven: «bethlehemek». A mélyen vallásos érzésű középkor ezeket a karácsonyi vallásos játékokat szelvében kultiválta, de ép elterjedtségénél fogva a legtöbb helyt lefolyásában nem épen símán folyt le és itt-ott durva, sőt sértő szövegű volt. Akkoriban lépett fel Assiszi Szent Ferenc, aki kora legmegértőbb embere volt. A közvélemény azt tartja, hogy a bethlehemi jászol szokása tőle ered. Annyi azonban tény, hogy Szent Ferenc úgy a sajátos jászolünnepet, mint az ebből kifejlődő karácsonyi színjelőadásokat saját felfogása szerint, önállóan fejlesztette és a visszaélésektől megtisztította. 1923-ban ünnepeltük 700 éves jubileumát annak, amit Szent Ferenc 1223. dec. 25-én tett a grecciói erdőben.

Az esemény így történt. Attól a vágytól égve, hogy ő és testvérei, meg a nép, minél reprezenta-

tívebben ünnepelje az Úr Jézus születése emléknapját: a karácsonyt, halála előtt három évvel Greccióba ment és tervének keresztúlvitele céljából a kincsekben és hitben egyaránt gazdag Giovanni Velittával, a grecciói jószívű, nemeslelkű lovaggal, aki a testvéreknek ajándékozott egy erdővel borított sziklás hegytetőt, hogy ott tetszésük szerint ájtatoskodhassanak, a következőkben beszélte meg a szent karácsony méltóbb megünneplését: «Künn az erdő mélyén keresünk egy barlangot. Állítunk bele jászolt, a jászol mellé szamarat és ökröt, épúgy, ahogy Bethlehembben volt ama szent éjtszakán». Minden úgy történt, ahogy Szent Ferenc kívánta. És karácsony éjtszakáján megindult az egész környék jászolt nézni Grecció erdejébe. Grecció új Bethlehemmé lőn és visszhangzott az erdő és visszazúgtak a bércek a karácsonyi glóriától. És ahány testvér akkortájt csak a közelben tartózkodott, az mind eljött ide. Szent Ferenc a jászol mellé oltárt emelt, misét mondatott, amelyen ő volt a szerpap és a szentbeszédet is ő mondotta. A legenda szerint valahányszor Jézus nevét akarta kimondani, elárasztotta szeretetének tüze és a helyett csak a «bethlehemi kisdéd»-nek nevezte. Sőt az egykori kódexek szerint ama nagy kitüntetés is érte Szent Ferencet, hogy megjelent neki a kis Jézus, akit átölelt, reá mosolygott és a legbensőbben társalgott vele. Mindebből a körülötte álló nép mit sem látott, de igen is látta Szent Ferenc extázisos arcát, hallhatta zengzetes hangját, amidőn édességgel csepegő szavakkal beszélt nekik a szegény Királyról, aki ezen éjtszaka született.

Ennek a nagyszerű eseménynek volt most nem rég 700 éves jubileuma. Azóta Szent Ferenc fiai mindenüvé elterjesztették a grecciói bethlehem szokását. A szabad ég alól a templomokba került a jászol, körülötte a szent családot és a pásztorkat ábrázoló szoborcsoportozat; és a régi, eldurvult bethlehemezés megtisztult, lélekemelőbb lett a színpadon is élőszemélyekkel, tetszetős háttéri tájak, nyájak beállításával.

E jelen karácsonyi színmű is a léleknevelés céljait óhajtja előmozdítani, amennyiben történelmi korhűséggel akarja a néző vagy olvasó lelkében fölleveníteni az igazi bethlehemi éjtszaka csodás jeleneteit. Adja az Úr Isten, hogy a bethlehemi jászol és a grecciói karácsony 700 éves jubileuma magasztos, lélekemelő célját elérje és megteremtse lehetőleg mindenütt a bethlehemes karácsonyi boldogságot.

A Szerző.

KÉT ELŐKÉP.

I.

AZ Ó-SZÖVETSÉG.

SZINTÉR :

A jeruzsálemi templom szentélyének belseje. Áldozati oltár. Előtte a hétágú gyertyatartó égve, lent a füstölő, mellette tömjéntartó.

SZEMÉLYEK :

Ádám, Ábrahám, Mózes, Dávid mint pátriárkák.

Izaiás, Jeremiás, Dániel, Ezechiél mint próféták.

Aaron főpap.

2 levita.

Michael főangyal.

Összesen 12 személy.

AARON : (fölemelve a tömjéntartót, tömjént szór az égő oltárra, miközben mondja) **A Mindenható nagy Úristen tiszteletére.** (Ezután a füstölőbe is tesz tömjént. Azzal köröskörül megy, minden szó nélkül megfüstöli az áldozati oltárt. Ennek végeztével kéttérdre ereszkedik a füstölő oltár előtt, háttal a tömegnek, miközben a pátriárkák és próféták oldalt térdelnek. Aaron kitárt karral fennhangon imádkozik):

Kérünk téged, nagy Úristen, rettenetes Urunk, ki megtartod a szövetséget és irgalmat azokkal, kik Téged szeretnek és parancsaid teljesítik : forduljon el tőlünk búsulásod haragja !

Ne nézz atyáink vétkeire és a mi bűneinkre ;
de emlékezzél meg a Te nagy irgalmasságod-
ról és atyáinknak tett ígéreteidről ! Jöjj el,
Uram és ne késlekedjél. Jöjj el szabadításunkra !
Ó ! egek ! harmatozzatok onnan felülről és a
felhők csöpögjétek le az Igazat. Jöjj, ó ! Üd-
vözítő. Jöjj, népek Megváltója ! Jöjj, ó ! népek
királya és Emánuel !

(Most hirtelen fény. Megjelenik Michael főangyal. Aaron,
a főpap kiterjesztett kezekkel a földre borul, a két levita
hasonlókép, a patriárkák és próféták pedig kiterjesztett karok-
kal elcsodálkozva esdőn az angyalra néznek, aki így szól) :

MICHAEL FŐANGYAL : (áldólag kinyújtja föléjük jobbkezét)

Béke veletek ! Ne féljétek ! Én vagyok a nagy
Úr angyala, Michael, az égiek fejedelme, egy a
hét közül, kik az Úr előtt állnak. Most jöttem
ki az egekből és küldtettem el hozzátok, hogy
megtanítsalak titeket és értésekre adjam és
megjelentsem nektek : Ime az Úr neve, az Atya
szózata jön a messzeségből és fényessége be-
ragyogja a föld kerektségét. Nemsokára betel-
jesedik a látomás és a jövőndölés és a Szentek
Szentje, a népek Szabadítója jön, akit minden
nemzetek óhajtanak : az Üdvözítő Krisztus !

(A fény kialszik, az angyal el.)

MIND : (Aaron és a két levita fölemelkedve) Nagy vagy,
Urunk, örökké. Alleluja !

1. ÉNEK.

Szent nevét dicsérje hárfá hangja : nagy Ő az Úr, Izrael Istene.

Biztos kegyelme, malasztja, És veszélyben segít áldó keze.

[Segít, segít minket áldó szent keze.]

(*Mehul.*)

11.

AZ ANGYALI KÖSZÖNTÉS.

(Annunciatio.)

SZINTÉR :

A názáreti Szent Szűz egyszerű, tiszta szobája.

SZEMÉLYEK :

Mária.

Gábor főangyal.

10 éneklő angyal.

MÁRIA : (szobájában térdelve, kezét mellén keresztbetéve imádkozik) Atyáim Istene, áldalak a föld minden népével. Te vagy, akinek én egyedül tetszeni akarok. Neked szentelem szívemet, lelkemet, neked testemet, életemet, tiszta, szent szűzességben. Ó! egek Ura, Istene, hadd tessen neked alázatos szolgád áldozata! Add áldásod' rája.

Misztikus fény. Csodás mennyei zene. Bejön

GÁBOR FŐANGYAL : (egytérdre ereszkedve, balkezeiben lilium, jobbát áldólag Mária fölé tartja.) Üdvözlégy malasztal teljes! (Mária megijedve föláll, szemeit földre sűrve hallgat). Az Úr van teveled. Áldott vagy te az asszonyok között!

MÁRIA : (félve, csodálkozva.) Mi ez? Minémű köszöntés ez?!

GÁBOR FŐANGYAL : Ne félj, Mária! mert kedvet találtál az Istennél. Ime méhedben fogansz. (Mária fölsóhajt magában.) És Fiat szülsz és az ő nevét: Jézusnak hívod. (Mária összekulcsolja kezét.) Ez nagy leszen és a magasságbeli Fiának fog hivatni és neki adja az Úristen Dávidnak, az ő atyjának

székét és országlani fog Jákob házában mindörökké és az ő országának nem leszen vége.

MÁRIA: (határozott kérdéssel.) Ó! Istennek anyyala!

Mondd, kérlek; ó! mondd: miképen leszen ez? holott én férfiút nem ismerek, mert sértetlen szűzességem Istennek ajánlottam!

GÁBOR FŐANGYAL: (fejét meghajtva.) Ó! Mária, földnek sértetlen liljoma, ki tisztább vagy a mezők virágainál, ne félj! Szűzességed sérelme nélkül fog ez veled történni. Ime, a Szentlélek száll tereád és a Magasságbelinek ereje megárnyékoz téged és azért a Szent is, ki tőled születik: «Isten Fiának» fog hivatni. Ó! Mária, ez titok, igen nagy titok!

MÁRIA: És lehetséges?

GÁBOR FŐANGYAL: (fölállva.) Ó! Mária, ne félj! Isten-nél mi sem lehetetlen! Ő választott ki egyszülött Fia anyjául. Fogadd azért a Szentháromság végzését. Homlokodon ott ragyog majd a szep-lőtelen Lélek méltósága. Add beleegyezésedet!

MÁRIA: (imazsámolya mellett a földre térdel, mélyen meghajtja fejét, kezét mellén keresztbetéve, határozott hangon szól.) Ime, az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint! (Csend áll be: közben Gábor liliumot ad Máriának és meghajolva távozik. Közben misztikus fény, zene; rózsák hullanak, jön 10 angyal, oldalt helyezkednek el, kezükben virágok, meghajolva Mária előtt, térdelve énekelnek, szól a harang.)

II. ÉNEK.

Üdvözlégy, Mária, malasztal vagy teljes.

Úr van teveled. Áldott vagy az asszonyok között.

Áldott te méhed gyümölcse: Jézus. Amen. (Szabó János.)

I. RÉSZ.

ELŐZMÉNYEK.

(4 felvonásban.)

ELSŐ FELVONÁS.

A BÖLCSEK TALÁLKOZÁSA A PUSZTÁBAN.*

SZINTÉR :

Egy keleti pusztaság, háttérben messze látható dombok és hegyek. Előtérben néhány pálma. A szintér közepén egy díszes nyitott arab sátor, előtte egy nagyobb szőnyeg kiterítve, azon a szükséges tárgyak: kendő, 2 cserépkorsó vízzel, lavór, 3 fonott tál, 3 lepény, fonott kosár, gyümölcs (füge, alma, körte, datolya), sajt, kenyér, bor, szalvéták, ülőkék.

SZEMÉLYEK :

Királyok	{ Boldizsár (egyiptomi). Menyhért (hindu). Gáspár (görög).	Apródok	{ Men-Nofer. Radza. Hermothis.
----------	--	---------	--------------------------------------

Angyal.

Összesen 7 személy.

(NB. A szereplők mind történelmi korhű jelmezben legyenek.)

I. jelenet.

BOLDIZSÁR és **MEN-NOFER** a sátor előtt kiterített szőnyegen alusznak. B. egy ládára hajtva le fejét, Men kezdetben keveszt szájharmonikázik, később kezében tartva lófarkas végű lándzsáját, B.-től kissé távolabb ő is a földre fekvé alszik.

* Ezen első felvonás L. Wallace-Szekrényi: «Ben Hur» nyomán készült, szabadon átdolgozva.

BOLDIZSÁR: (álmában) Tá...vol va...gyunk ha...-
zul...ról, ó Men...no...fer! Mész...sze
va...gyunk ha...zul...ról... Ó! hol...
vagy...tok?!

MEN-NOFER: (mély álmában) Ó! ha...zám! Ó! Rá...-
mo...ti!

II. jelenet.

Kigyúl a görögtűz. Belép az

ANGYAL: (Boldizsárt keltegetve) Boldizsár, Boldizsár!
Kelj föl! (B. kezd mozogni.) Boldizsár, kelj föl!
(B. fölébred, megijed.)

BOLDIZSÁR: Ó! jaj!

ANGYAL: Ne félj!

BOLDIZSÁR: (remegve néz az angyalra) Itt vagyok, Uram!

ANGYAL: Eljönnek ők!

BOLDIZSÁR: Ó!

ANGYAL: Igen, eljönnek azok és már közel is vannak!

BOLDIZSÁR: (örömtől kigyúlt arccal jobb kezét égre emelve,
balját szívére téve) Csak az Isten nagy!

III. jelenet.

Angyal el. A fény kialszik és csak a rendes világítás.

BOLDIZSÁR: (fölkáll, rendbehozza ruháit s tűnődve mondja)
Ó! az Isten követe volt ez! (Kezeit mellén ke-
resztbe téve, szemeit égre emelve imádkozik.) Ó! Isten!
Eljönnek azok? Eljönnek! (Men-Nofert fölkelte.)
Men-Nofer! Kelj föl, fiam! Kelj föl!

MEN-NOFER: Mi az, Uram?!

BOLDIZSÁR: Fiam! Csak az Isten nagy! Isten velünk
van! Ép most járt itt az igaz Isten követe:

az angyal (M. kissé meghökken) és azt mondá: Ne félj Boldizsár, eljönnek ők és már közel is vannak. (Men-Nofer fölkelve)

MEN-NOFER: És eljönnek?

BOLDIZSÁR: Fiam! Aki engem vezérelt, az vezérli őket is.

MEN-NOFER: (kezeit égre emelve) Ó! az igaz Isten!

BOLDIZSÁR: Legyünk türelmesek! Készítsünk el mindent és várjuk őket. (Most mind a ketten a sátorhoz mennek. Útközben Boldizsár) Men-Nofer! Hozd elő azt a ládát és készítsünk el mindent, hogy mire megjönnek ők, minden készen legyen. (Szótlanul előkészítenek mindent. Men-Nofer előhossa a fonott kosarat, kiteríti a szőnyeget, arra terítenek 3 tálat, kis tölklökben bort, korsóban vizet, gyümölcsöt, húst, sajtot, lepkényeket, abroszkákat.) Így tehát előkészítettünk mindent. Legyünk türelmesek. Ők eljönnek. (Men-Nofer helyére megy. Boldizsár pedig, mint aki a messzi hátra néz, mindkét kezét szeméi fölé nyitott tenyérrel tartja.)

IV. jelenet.

Jön jobboldalt Menyhért Rádzával.

BOLDIZSÁR: (észrevéve őket, összecsapja kezeit s fölkiált) Csak az Isten nagy!

MENYHÉRT: (belépve) Béke veled! (Összeölelkezve) az igaz Istennek szolgálja!

BOLDIZSÁR: (örömmel) És veled, ó! testvér! az igaz hitben. Béke veled és légy üdvöz!

MENYHÉRT: Csak az Isten nagy! (Közben Rádza leteszi holmiját, Men-Noferhez megy s egymást köszöntve, átölelve megbarátkoznak.)

BOLDIZSÁR: És áldottak, akik neki szolgálnak.

V. jelenet.

Közben jön Gáspár, Hermothisszal balfelől.

BOLDIZSÁR: (észrevéve, újjal mutat arra) Amott jó a másik,
kit az Úr küldött!

GÁSPÁR: (közzlebb érve egymáshoz) Béke veletek!

BOLDIZSÁR } (közben átölelik egymást) És a te lelkeddel,
MENYHÉRT } ó! testvér! (Hermothis Men-Nofer és Rád-
zához megy, egymást üdvözik.)

MENYHÉRT: Legyen meg az Isten akarata.

BOLDIZSÁR: Testvérek! A Lélek először engem hozott ide. Engedjétek meg, hogy teljesítsem tisztemet. Üljetek le. (Men-Nofer kis vánkoscákát helyez a földre. Leülnek. Vízet hoz. A másik kettő segít, lavórt és törülközőt hoznak. Boldizsár egyenkint megmossa kezeiket, miközben szól) A sátor rendben, a kenyér törésre kész. Viseljük gondját magunknak, atyámfiaink, amint kötelességünk is; és együnk, hogy erősek legyünk. Evés közben megtudjuk, kik a többiek, honnét jönnek és hogyan lettek meghíva. (Kézmosás után.) És most imádkozzunk.

BOLDIZSÁR } (mindhárman keresztüve tett kezekkel a mellükön,
MENYHÉRT } ülve, fejük lehajtva, egyszerre mondják) Min-
GÁSPÁR } denek Atyja, Isten! Amink van, Tető-
led van! Fogadd hálánkat és áldj meg minket,
hogy folytonosan a Te akaratodat teljesítsük.
Amen. (Étkeznek.)

BOLDIZSÁR: Az idegen országban utazónak mi sem oly kedves, mintha egy jóbaráttól hallja nevét. Mi ugyan a Lélek által összetalálkozunk, de nem ismerjük egymást. Itt az ideje, hogy kiki elmondja meghívását. Azért, ha

úgy tetszik, az szóljon először, aki utoljára érkezett.

GÁSPÁR: Testvéreim! Én Gáspár vagyok, görög származású, az athenei Kleanthész fia. Nemzetem egészen a tudománynak élt. Én is bölcselőnek készültem. Sorra jártam városaink iskoláit. És megtudtam, hogy van egy legfőbb, láthatatlan Istenség és nincs több isten vagy istennő, csak egy legfőbb Isten, aki után úgy sóvárogtam, hogy hittem, miszerint meghallgat. És feleletet ad. És Ő adott is. Ugyanis, Olympusz hegyének egy rejtett barlangjába vonultam vissza s ott sokat elmélkedtem és vártam a kinyilatkoztatást. Egy éjjel barlangom ajtajánál ülve, elmélkedtem: ha vajjon ez a nagy Isten, aki nemcsak a zsidók, de minden pogányok és népek Istene, ez az egyedüli legfőbb Lény eljön-e a földre, mert a föld minden népe Őt várja, hogy megszabadítsa őt a bűntől, amelyet érez és rendet teremtsen a világon. És amint így ezekről elmélkedtem, hirtelen az éjji sötétben egy csillagot láttam fölragyogni. A csillag nagy volt, szép és szokatlan fényű. Lassan emelkedett és közel jött. Fénye teljesen rám borult. Lerogytam a félelemtől. És ekkor hangokat hallottam: «Ó! Gáspár, hited diadalt aratott. Más kettővel találkozol és megfogod látni Őt, ki meg van ígérve. Reggel kelj föl, indulj útra. Bizzál, higgy! A Lélek, ki veled van, vezérelni fog». Erre én reggel letettem remete ruhámat s úgy öltöztem föl, mint régentén. A rejtett helyről elővettem a kincset, melyet a városból

magammal hoztam. És fölszálltam egy hajóra és Antiochiában partra szálltam. Ott vettem a tevét is és azon hosszú utakat megtéve, a Lélek vezetése mellett, most ideérkeztem e helyre, ahol veletek találkoztam. Ó! testvérek! A Lélek velem volt és nem hagyott el. Ide vezérelt. Hallottátok történetemet; és most hadd halljunk titeket is...

Boldizsár jobbkezevel Menyhértnek int.

MENYHÉRT: Testvérek! Tudjátok meg, hogy nevem Menyhért. Hindu vagyok, született bráhmán. Nemzetem sok századokkal előbb, mint nyugat népei, ismerte az egy igaz, legfőbb Istent. Hitte a lelket, annak halhatatlanságát. És tudta, hogy van örök élet. A Vjászától írt szent könyvek: a Védangák, a Szansztrák írnak egy Brám nevű legfőbb istenről. De az emberek elfeledkeztek erről az egy igaz s legfőbb Istentről, pogányokká lettek imádva a kőből, fából, vasból készített szobrokat, vagy állatokat, vagy természeti jelenségeket. És az embereket négy kasztra osztották fel, olyannyira különbséget téve ember és ember között, hogy meg volt tiltva, miszerint egyik kasztból a másikba leheszen átlépni. Ily állapotban mily roppant nagy szükség van egy szerető, mindent egyesítő, az összes embereket egymás testvérévé tevő Istenre; mert csakis a szeretet az, mely összeköti a lelket az Istennel. Mint született bráhmán, erről elmélkedtem azon szent szigeten, mely ott van, hol a Gangesz szent vize az indiai óceánban eltűnik. Innen föleveztem Gangesz

forrásáig és egy csendes tó partján telepedtem le, hogy egyedül Istennel lakozzam, imádkozzam, böjtöljek és a halálra készüljek. Egy éjszaka a tó partján jártam és a halotti csendben így kiáltottam fel: «Mikor fog Isten eljönni és fogja követelni a magáét? Nem lesz hát megváltás?» Ekkor hirtelen egy csillag jött felém, megállt fejem fölött. Én a földre rogytam és hallottam a hangokat: «Boldog vagy, Menyhért, India fia. Szereteted diadal-maskodott. A megváltás közel van. Kelj föl és indulj útra. Más kettővel, a föld távol részeiből való testvéreiddel megfogod látni a megváltót». Reggel tehát neki indultam az útnak. Egy sziklahasadékban találtam egy drágakövet, azon tevét vettem és azon utaztam, míg csak veletek nem találkoztam. Nem féltem a pusztaságtól, mert az Úr Lelke velem volt és most is velem van. Testvéreim! Megfogjuk látni az Üdvözítőt! Vele fogunk beszélni s Őt imádni!

BOLDIZSÁR: Szavaitokat, ó! testvéreim a Lélek sugallta és én átértem, átérzem azokat. Ha szívesek lesztek engem is meghallgatni, elmondom ki vagyok és mikép jöttem ide. Én egyiptomi Boldizsár vagyok. Amidőn láttam, a népek mint térnek el az igaz Isten ismeretétől és különféle hitregékben hisznek, kezdtem nekik hirdetni, hogy tiszteljék az igaz Istent. De ők kinevettek engem, sőt gúnnyal is illettek. Erre elvonultam a Nilus 5-ik vízesese vidékére, ahol pálma gyümölcscsel táplálkoztam. És sokat imádkoztam, kérve a mindenség Urát: «Ki

lesz az, aki képes lesz a régi tiszta hitet előbbi magas fokára emelni? Ki lesz az, aki ebből a zavarból, e süllyedésből kimentse az emberiséget? Ó! magának az Istennek kell magát kinyilatkoztatnia, személyesen kell eljönnie!» És midőn így egyszer az abiadóni tó partján imádkoztam, egy éjnek idején így sóhajtottam föl: «A világ haló félben van. Mikor fogsz eljönni, ó, Isten! És nem láthatom meg a megváltást?» Erre hirtelen csillag tünt fel és egy hangot hallottam, mely így szólt: «Boldog vagy, ó! Mizraim fia: Boldizsár! Jőcselekedeteid győztek. A megváltás küszöbön van. A világ távol vidékéről más kettővel együtt meg fogod látni az Üdvözítőt. Reggel indulj, s találkozzál velők! És midőn mindnyájan Jeruzsálembe, a szent városba érkeztek, kérdjétek a népet: «Hol van az, ki a zsidóknak királyul született; mert mi keleten láttuk az ő csillagát, s imádására vagyunk küldve». E küldetéssel tehát már reggel útnak indultam és a Lélek volt kalauzom. Így jutottam ide. Isten velünk van, ó! testvéreim!

(Most a három király hirtelen fölkel és egymásra néz.)

BOLDIZSÁR: Említettem, hogy annak a neve, kit mi fölkeresni megyünk, a «zsidók királya». Meg van parancsolva, hogy ezen néven tudakozódjunk felőle. De most, hogy találkozánk...

MENYHÉRT: (hirtelen közbeszólva) Lehet-e valamit istenibb módon elrendezni?...

GÁSPÁR: Csak az Isten nagy!

BOLDIZSÁR: ... mondom és egymást meghallgattuk: megtudtuk, hogy az eljövendő nagy király

nemcsak a zsidóknak, hanem a föld összes nemzeteinek a Megváltója. A megváltás pedig nem lesz politikai célból, hogy lerázza magáról a hatalmasságokat és a népeket fegyveresen gyűjtse össze. Ó! nem! Az ő királysága lelki királyság lesz; a földön lesz, de nem e földről való; az ő uralma szellemi lesz, a lelkek világában és nem e világról való! Ő nem lesz hadvezér, sem fegyverrel nem fog harcolni és mégis a lelkek királya lesz!

MENYHÉRT: Ó! az emberiség immár nem nélkülözheti őt. Itt az idő, hogy eljöjjön. És ha eljött a Megváltó, testvéreim, akkor majd a szeretet ángra lobban; akkor majd a lelkek szabaddá lesznek.

GÁSPÁR: Igen, a szeretet az, mely a Megváltót lehozza. És ez a szeretet az igaz Isten végtelen szeretete, mely csodákat fog művelni, mely megfoghatatlan, végtelenül átadja magát, merész és legyőzhetlen.

BOLDIZSÁR: Testvéreim, ahol a szeretetről van szó, ott nincs semmi lehetetlen; ott nincs semmi méltatlan; ott nincs semmi fölfoghatatlan; ott minden lehetséges, mert a szeretet mindent megdicsőít.

MENYHÉRT: Nemde, testvéreim! szólt nekünk a Lélek által, hogy őt, mint megtestesült Megváltót meglátjuk?! Igen, szólt, meglátjuk őt és imádni fogjuk.

GÁSPÁR: Menjünk tehát. Testvéreim! Induljunk megkeresésére, ha a világ végére is kell mennünk! És ha megtaláltuk az Urat, térdeinkre

leborulunk előtte. És ha elválunk, hogy eltérő utainkon térjünk vissza, hazánkban is hirdetni fogjuk!

BOLDIZSÁR: A világ új tanuságot meríthet, hogy: az eget nem karddal, nem emberi bölcsességgel, hanem a hit és szeretet és jó cselekedetek által lehet megszerezni.

(Hirtelen fény, feltűnik a csillag. A három király fölemelve kezeit, kiált:)

BOLDIZSÁR
GÁSPÁR } **A csillag! A csillag! Isten velünk van!**
MENYHÉRT }

(A függöny legördül.)

MÁSODIK FELVONÁS.

JELENETEK A JERUZSÁLEMI KAPUNÁL.

SZINTÉR:

Jeruzsálem városának keleti boltíves nagy kapuja.

SZEMÉLYEK:

Kajusz	} római katonák	Farizeus.
Brutusz		Egy előkelő zsidó.
Egyiptomi	} árusok.	2 szolga (az egyik abizai).
Thade (galileai)		Akitof, rabbi.
Pafosz (cipruszi)		Arimás.
2 fickó.		Jubál
Ékszerárus.		Ner
Nazarénus.		Áza
Arab férfi.		Juda, a rabbi.
Szanballat (zsidó kereskedő).		A 3 király.
Klodiász (görög ifjú).		A 3 apród.

Összesen: 28 személy.

I. jelenet.

A két római katona már ott áll őrt a kapunál. Egymás után jönnek be az árusok (egyiptomi, galileai, cypruszi és a 2 fickó . . .) Maguk közt beszélgetve jönnek be és foglalják le helyeiket. Népek: férfiak, asszonyok, gyermekek ki-befelé járnak egymással beszélgetve, mint a vásártéren szokott lenni.

I. FICKÓ: . (kiabálva) **Borméz! Engáddi szőlő! Finom szíverősítő!**

KAJUSZ: (katona, a másikhoz) **Istenek! Milyen hideg van!**

BRUTUSZ: **Kajuszom! Most jó lenne az alvilág bejáratánál melegedni!**

KAJUSZ: **Plutóra! Te, Brutusz, mindig a szög fejére találsz! Tudod mi ujság?**

BRUTUSZ: **Kasztorra és testvérére! nem tudom, beszéld el!**

KAJUSZ: **Úgy mondják, hogy most jött haza Markusz Antoniusz és csatát veszített a gallusoktól. .**

BRUTUSZ: (közbevigólag) **Mars is mehet Plutóhoz!**

KAJUSZ: **És a légiók sisakjai gall hóval voltak tele.**

BRUTUSZ: **Most dec. 24-ike van. Róma, a városok királynőjének alapítása óta a 749-ik esztendő.**

Augusztus, az isteni császár uralkodásának 29. éve.

KAJUSZ: **És tedd hozzá: az általános világbéke 17-ik éve.**

BRUTUSZ: **Éljen Szaturnin, Sziria helytartója!**

KAJUSZ: **És Cirén Quirinus, a keleti tartományok hadifőparancsnoka!**

II. jelenet.

A kapun bejön egy Nazarénus: sovány alak, durva, barna ruhában, fésületlen hajjal.

KAJUSZ }
BRUTUSZ } (összenevetve) Ha... ha... ha!

II. FICKÓ: (a Nazarénus elé lép, szemébe nevet, egyet füttyent, s ujjával fittyet hány) Ha... ha... ha! Ez Naza-
rénus! (Nazarénus el a jobboldali alsó bejáraton.)

III. jelenet.

Jön egy arab: sötét színű arc, vörös turbán, barna takaró, egyenesen a cipruszi felé. Közben egyszerre kiabálnak:

ÉKSZERÁRUS: (meglátva az arabot) Karperecek, selyem-
szalagok, nyaklánc, ujjravalók, orrgyűrűk,
finom kenőcsök és mindenféle pipere.

I. FICKÓ: Szőlőmézet, erős italt.

CIPRUSZI: (egy zsámolyra ülve) Füge, datolya, szőlő,
mazsola, gránátalma!

Az arab a cipruszihoz ér. Vesz. Azután el.

IV. jelenet.

Jön Szanballat; egyenesen a katonákhoz.

KAJUSZ: Jupiterre! Nem te vagy-e a Szanballat,
a hadsereg zsidaja?

SZANBALLAT: Béke veletek Atyáim Istenére, az
vagyonok...!

BRUTUSZ: És mit keresel itt Jeruzsálemben? Rómá-
ban a helyed!

SZANBALLAT: Szállításokat vállaltam.

KAJUSZ: Melyeket soha sem szállítsz!

BRUTUSZ: Vénusz övére! Te megint gonoszságokon, csalásokon töröd a fejedet!

SZANBALLAT: Most megyek Joppéba és onnét Rómába hajózom.

A két fickó és az árusok egymással beszélgetnek.

KAJUSZ: Nincs semmi ujság?

SZANBALLAT: Dehogynincsen!

BRUTUSZ: Micsoda? Halljuk!

SZANBALLAT: Hát nem hallottátok még? Hat nap múlva megérkezik szent városunkba az új Konzul és lesz lófuttatás, kocsiverseny, versenyfutás, ugrás, diszkoszdobás, birkózás, ökölvívás a nagy arénán, mind a megszabott rendben.

BRUTUSZ: Tudom, tudom. Hatan futtatnak. Olvastuk az utcákon, a fürdőkben, a színházban, a palotában és a barakok hirdetési oszlopain kifüggesztett cédulákon.

KAJUSZ: Mit gondolsz, ki lesz a nyertes, Szanballat? (Feléje nyújtja jobb kezét fogadásra.) Jupiterre mondom: Lizippusz négyese lesz a nyertes! Fogadjunk. Áll az alku 10 szeszterciusba?

SZANBALLAT: (alkuvóra nyújtja kezét, kiabálva) 20 szesztercius! A szidóni Admetusz négyese! Mind szürke. Háromszor pályáztak Cezáréában és háromszor győztek. Admetusz a hajtó. A szín kék!

BRUTUSZ: Te zsidó, merész vagy!

SZANBALLAT: 30 szesztercius!

KAJUSZ: Legyen meg, ó! szemtelen héber! Áll a fogadás! (Tenyereiket egymásba ütik.) Hat nap múlva meglátjuk, ki fizet!

SZANBALLAT: (elbizakodottan, gúnyosan) Én nem... én

nem!... De megyek; dolgom van. Béke veletek! (Lassan el.)

BRUTUSZ: (ökölrel fenyegetődözve utána) Herkulesre mondom: fizetsz!... De hát a Szerencse istennője kísérje lépteidet!

KAJUSZ: (Brutuszhoz fordulva) De elbizakodott ez a körülmélet! kutya zsidó! Kedélyes Jupiterre mondom!

BRUTUSZ: Hja, amikor gazdag! Jól megszédte magát a szállításokon. Sokat csalt.

V. jelenet.

A kapun jön befelé: Kleodiasz, egy szép, görög ifjú: hosszú hajjal, fején mirtuszkoszorúval, vörös tunika, aranyzárga szegéllyel, bőrv, aranynyaklánc, saru a lábán. Egyenesen a cipruszihoz.

KLEODIASZ: Mid van, ó, Pafosz fia?!

VI. jelenet.

Egy farizeus megy át. Lépése lassú, a földre néz, kezei mellén keresztbetéve, homlokán a négyszögű teflin (skatulya), hosszú ruha, szegélyén sötétszínű rojt.

PAFOSZ: Pediuszi gyümölcsök: füge, datolya, szőlő.

KLEODIASZ: Füge nem kell, azzal zsidóvá tenném magam; datolya sem kell, nem vagyok arab. Csak szőlőt veszek. (Pafosz tenyerébe tesz neki egy-két szőlőfürtöt.) Itt a pénzed, cipruszi vörösréz.

VII. jelenet.

Jön egy előkelő zsidó. Szép drága ruhában: bot a kezében, szakállas.

ABIZAI: (szolga, utat kér) Nyissatok utat!

VIII. jelenet.

A kapun jön Juda, a másik oldalon a galileai Thadéhoz megy.

JUDA: Te vagy Thade? Ábrahám atyám Istenének békéje legyen veled és a tieiddel! (s keletiesen kezét fognak egymással.)

THADE: Az vagyok! És én viszonzom üdvözlésedet!

JUDA: Mikor jöttél?

THADE: Csak nemrég. Lásd most hoztam a szent városba friss terményeimet: lencsét, babot, hagymát, ugorkát.

JUDA: Mit csinálnak a nacionalista zeloták odalent Galileában?

THADE: (vállvetve) Nem igen törődöm velük. De időm sincs, hogy a pártok vitáiban részt vegyek.

JUDA: (csodálkozva) De, hiszen, te zsidó vagy?! és nem érdeklődöl a történelekről? Hallatlan, hogy The-Judás azt hirdeti, hogy ő a Messiás!

THADE: (közömbösen) Én is hallottam valamit...

JUDA: Micsoda kényszer uralom! Ez már zsarnokság! Még adót vetettek ki megint és még ráadásul valami népszámlálásra is kényszerítik Ábrahám szabad fiait.

THADE: (szomorúan) Tudom, tudom: elég szomorú!
(A két katona fölkacag.)

JUDA: (méltatlankodva) Még mindig él Izrael Istene!
(Öklével fenyegetődzve.) Övé a bosszúállás!... De Thade, béke veled. (Kezét nyújtja, el.)

THADE: Veled is!

Juda kifelé tart, de:

IX. jelenet.

jön vele szemközt egy utas: Ner.

ÉKSZERÁRUS	} egyszerre kiabálnak	Ékszereket! Selymet! szalagokat!
EGYIPTOMI		gyűrűket! Finom kenőcsöket!
THADE		Szőlő! Datolya! Füge! Alma!
PAFOSZ		Lencse! Bab! Hagyma! Ugorka!
A 2 FICKÓ		Pediuszi gyümölcsök: Datolya!
		Engaddibeli szőlő!
		Szőlőméz! Erősital! Borméz!

NER: (Judával találkozva) Béke veled, Juda!

JUDA: Veled is! Hova mész? A szentvárosba?

NER: Igen, igen, még soha sem voltam atyáink szent városában!

JUDA: (elcsodálkozva) És zsidó vagy?

NER: Még soha! És nem is tudom az utcákat. Merre lakik Elizama, a kereskedő?

JUDA: A kapun befordulva jobbra felé Szalome utca keresztezéseig, ott lesz Elizama nagykereskedő üzlete... De sietek... Őrizzen meg téged az Úr!

NER: Béke veled!

Mindkettő elmegy. Ner a városba, Juda ki. — Ezután

X. jelenet.

két oldalt jön Akitof és Arimás, a középén találkoznak.

AKITOF: (észreveszi Arimást, összecsapja kezeit, csodálkozóan felkiált:) Béke veled barátom, hogy találkozunk?

ARIMÁS: És veled, ó! rabbi Akitof, és tieiddel! Honnét jössz?

AKITOF: Hebronból jövök: ...Mily vándorok vagyunk mi, Juda gyermekei!

ARIMÁS: Mint atyáink Egyiptomban; de sem Mózesunk, sem Józsuénk!...

AKITOF: Úgy hírlík, hogy jönni fog a Messiás. Mindenki erről beszél.

ARIMÁS: Mit hallottam? hogy Názáretből fog jönni.

AKITOF: (kikelve) Te nacionalista zsidó vagy és te elhiszed? Mit? Názáretből? abból a rongyos és elhagyatott ismeretlen galileai faluból? Mit szólnak az Írások?! Aztán meg, hej... nem tudod mi jó jöhet Názáretből?! Ej, gyerünk tovább! (Kapu felé menve, velük szemközt)

XI. jelenet.

jön Jubál, az öreg pásztor. Ner is vele jön a városból.)

JUBÁL: (a kapuban) Csakhogy kijöttünk már! Micsoda zürzavar a városban! De zajos élet van itt a szent városban.

NER: Sokkal jobb künn a faluban. Szebb ott az élet.

XII. jelenet.

Bejön a három szent király és három apródja. Mindenki őket nézi kíváncsian és csodálkoznak rajta.

JUBÁL: Ni-ni! Kik ezek?

I. FICKÓ: Nézzétek, nézzétek!

NER: Felénk jönnek. Térjünk ki. (Ki akarnak térni, de a három király feléjük megy. Ők hátrálnak, szinte megijednek. Csend van.)

BOLDIZSÁR: Jó emberek! Ez itt Jeruzsálem? a zsidók szent városa?

JUBÁL: Igen, Jeruzsálem, népünk: Izraelszent városa.

BOLDIZSÁR: Mi nagy távolságról jövtünk ide. Keresünk a zsidók újonnan született királyát. Most született! Hol van ő? Nem hallottatok felőle?

Mind bámul. Egyásra néz. Vállaikat vonogatják.

JUBÁL: Nem tudunk mi itt semmit, Uram, a dologról!

BOLDIZSÁR: Nos, mi keleten láttuk az ő csillagát. Az ő lelke idevezetett minket. És most is velünk van. De a csillag eltűnt. Mi pedig imádni jöttünk őt.

Valamennyi bámul. Egyike sem érti szavaikat. A katonák közelebb jönnek hozzájuk. És valamennyi körülveszi őket.

KAJUSZ: Mi az, uraim?! Mit kerestek? vagy mit akartok?

BOLDIZSÁR: Hol van az, ki a zsidóknak királyul született?

KAJUSZ: (zavartan) Heródes?

BOLDIZSÁR: Heródes királysága tudjuk, a császártól van. Nem Heródes!

KAJUSZ: A zsidóknak itt nincs más királyuk!

BOLDIZSÁR: De mi láttuk annak a csillagát, akit keresünk és imádni jöttünk őt!

KAJUSZ: (egészen kikelve) Én nem vagyok zsidó, uraim! én nem tudom mit akartok és kit kerestek... Ha nem jertek utánam és elvezetlek benneteket Heródeshez. Ha a zsidóknak más királyuk van, ő megfogja találni őt. — Jertek, kérlek benneteket Uraim! Jertek a királyi palotába. Ott megtudtok mindent. (A három király megindul. Mindegyik előtt apródja keleti legyezőkkel.)

BRUTUSZ: (sietve előlép, s udvariasságból utat csinál, kiáltva) Félre! Félre! Nyissatok utat! (Elindulnak.)

KERESKEDŐK : (egymáshoz.) **Menjünk mi is, valami lesz !**

(Összeszedik holmiaikat és befutnak a kapun keresztül a városba, a menet után.)

XIII. jelenet.

Jön Áza.

ÁZA : (Jubál, Ner felé.) **Mi ujságot tudtok ?**

JUBÁL : **Ép most volt itt 3 király napkeletről. Keresik a Krisztust, aki most született !**

ÁZA : (csodálkozva.) **A Krisztust ? És hogy épen most született ? Ó, atyáink Istene !**

JUBÁL : **Menjünk mi is a szent városba és nézzük meg a dolgot ! Mi lesz ebből ? Ó ! Jehova.**

(El. Bemennek a szent városba.)

(*A függöny legördül.*)

HARMADIK FELVONÁS.

A KELETI BÖLCSEK HERÓDES KIRÁLY ELŐTT.

SZINTÉR :

Nagy Heródes király jeruzsálemi trónterme.

SZEMÉLYEK :

N. Heródes király.

Nicolausz

Ptolemeusz

Andromachus

Gemellusz

Boldizsár

Menyhért

Gáspár

Volumniusz, centurio.

} Heródes tanácsosai.

} a 3 keleti király.

- 2 római katona (mint trónállók.)
 2 apród (a 3 király mellett, keleti legyező nélkül.)
 2 udvari szolga.
 Sátán.

Összesen : 16 személy.

Heródes trónján ül. Benn a teremben őrsége, a tanácsosok, a 3 király és 3 apród.

BOLDIZSÁR } (Heródes elé borulva, keleties meghajlással egy-
 MENYHÉRT } szerre üdvözik a királyt) Szolgáid va-
 GÁSPÁR } gyunk, ó! király!

HERÓDES: (kezével intve) Üljetek le, barátaim! (a 3 király leül.) Ti vagytok ama férfiak, kikről ma d. u. tudomást vettem, hogy a damaszkusi kapun bejöttek a városba?

BOLDIZSÁR: (meghajolva) Mi vagyunk azok. Ha mások volnánk, mint akik vagyunk, a hatalmas Heródes előtt, akinek híre olyan, mint a tömjén illata, szerte áradt az egész keleten, nem jelenénk meg.

HERÓDES: Kik vagytok? Honnan jöttök? Mit akartok? Kérlek titeket barátaim, mindegyiktek maga beszéljen.

BOLDIZSÁR: Ó! király, mindent igazán elfogunk mondani. Az én nevem Boldizsár és király vagyok napkeleten, de egyszersmind népemnek, törzsemnek, mely 10 ezer harcost tud kiállítani, papja is vagyok és az isteni dolgokban tanácsadója. És ezek (Gáspár és Menyhértre mutatva) barátaim, királytársaim.

HERÓDES: (közbeavágólag G. és M. felé kérdőleg) Szintúgy napkeletről?

MENYHÉRT: (meghajolva) Ó! igen, Király! Én Meny-

hért vagyok, napkelet egyik népének királya,
a messzi földön lakó törzsek főnöke és papja.
GÁSPÁR: (meghajolva) Én Gáspár vagyok, a pálmák
országának fejedelme.

HERÓDES: (leereszkedőn) Látom, jó Uraim, királytársaim és barátaim, hogy ti törzseitek, népeiteknek a messzi keleten papjai, királyai, tudósai s bölcsészei vagytok. Örülök, ha királytársaim fölkeresnek engem és megtisztelve érzem magam, ha ezek közül egyik is betér hozzám, palotámba. És most egyszerre hárman keresnek fel engem a messzi távol keletről. Ez rám nézve megtiszteltetés. Ez nekem szerencse, én örülök, hogy házamban üdvözölhetlek titeket.

BOLDIZSÁR }
MENYHÉRT } (egyszerre meghajolva) Király, élj örökké!
GÁSPÁR }

HERÓDES: De mondjátok csak, hiszen nem értem tulajdonkép mi járatban vagytok itt országomban, fővárosomban. Kit kerestek? Mit kívántok? Esküszöm! (Kézét esküre égre emelve.) Esküszöm, hogy amennyire csak tehetem, mindenben teljesítem kívánságtokat! Esküszöm, hogy nem lesz féltékenység közöttünk!

BOLDIZSÁR: Király, élj örökké! Szolgáid vagyunk! Mondd, ó! király: «hol van az, aki a zsidóknak királyul született? (Heródes megdőbbenve hallgatja a beszédet.) Hol van az, kit keresünk? Mert mi napkeleten láttuk az ő csillagát hazánk egén és a Lélektől idevezéreltetve imádni jövének őt.»

HERÓDES: (Izgatottan, szemeit egyikről-másikra járatva.)
A «zsidóknak királya» én vagyok. A dicső

Antoniusztól kaptam a koronát, melyet az isteni Augustusz császár is megerősített, a tanács elismert, sőt fölemelt, mert a «Zsidóország» királyává tett. És ez most már 41-ik éve, hogy uralkodom Judea, Szamaria, Idumea; Galilea és Perea; Batanea, Trakonitisz és Auránitisz, így tehát az egész Palesztina fölött, mint a zsidók királya. Az első nem zsidó király. Mint büszke idumeusz, ki a hatalmas rómaiaktól nyertem uralmat a zsidók fölött, hogy beteljesedjék az ő Írásuk szava: «Elvétetik a fejedelmi pálca Judától, a királyság, a fejedelmi méltóság és másnak adatik». Kívülem tehát nincs más királya Palesztina 7 tartományának és a zsidóknak. Én vagyok az első és egyedüli.

MENYHÉRT: Ó! király! Nagy Heródes! Éljen örökké!

De halld, mi azt kérjük: Hol van az, (hangsúlyozva) ki *most* született a zsidóknak királyul?

HERÓDES: (nyugtalanul, szomorúan) Nem, nekem nem!

Királyságom Augustusz császártól van, a római fő államtanács elismerésével. És akit a császár akar és a tanács, mint olyannak elismer, az lesz utódom az országban!

GÁSPÁR: Ó, király, éljen örökké! Mondd meg szolgálóidnak, hol van az új király?! Mert mi imádására jöttünk és látni óhajtjuk őt s aztán meghalni!

HERÓDES: (felindulva) Egy titokkal jöttetek hozzám, melyet nem értek. Föl nem foghatom! Hol van az új király?

BOLDIZSÁR	}	(egyszerre fölkiáltva)	Ez az, ó! király! Ez az, amit megtudni akarunk!
MENYHÉRT			
GÁSPÁR			

HERÓDES: (lemondólag és színlelt nyugalommal) Az új királyról nem tudok semmit. De beszéljete tovább; közöljete velem mindent, amit az újszülöttről tudtok és én... esküszöm!... segítségekre leszek az ő föl kutatásában.

A 3 király meghajol.

BOLDIZSÁR: A vágy őt látni, szívünket emészti!

MENYHÉRT: A vágy őt imádni, lelkünket hevíti!

GÁSPÁR: A vágy neki hódolni, lábait csókkal illetni, óhajaink óhaja. (Lelkesedve, fölemelt kezekkel) Ó! bár láthatnám őt! ó! bár megtalálnám őt, ó! bár leborulva hódolhatnánk neki! Ó! Isten, Isten! (Heródes láthatólag megdöbbsent) mikor láthatjuk meg a Megváltót?!

Kis szünet.

HERÓDES: Mondjátok csak, kit gondoltok ti az új király alatt?

BOLDIZSÁR	}	(egyszerre fölkiáltva)	A Megváltót, a Szabadítót!
MENYHÉRT			
GÁSPÁR			

HERÓDES: Kicsoda lesz ő?

BOLDIZSÁR: Király! Ki megalapítja országát lélekben s igazságban. Ki uralkodni fog minden népek fölött, s országának nem lesz vége.

HERÓDES: (közbevágvá) Milyen lesz az ő országa?

MENYHÉRT: Lelkiország, e földön, de nem e világból való. És maga köré gyűjti a föld minden nemzetségét s hódolni fog neki a föld minden népe.

HERÓDES: (fejét rázva, kezével intve) Ezt nem értem!

GÁSPÁR: Ó! király! Ezek az istenség titkai. Ő tartja a nemzetek gyepelőit az egek magasságában;

tőle van minden hatalom! Van egy Isten!
(Heródes megdöbben.) Aki nagy és hatalmas. Az ő
kezében van minden szív. Ő az, aki mindeneket
előkészít, mindennek ura. Ő a megváltó! Ő jön
és követeli a magáét: a lelkeket, a szíveket, az
egész embert!

HERÓDES: (kissé eltűnődve, majd határozott hangon) Tehát
az új király jó. Sőt szerintetek már meg is jött.

BOLDIZSÁR } Igen, igen. Ő már jött! Megszületett!
GÁSPÁR }
MENYHÉRT } Hol van? Imádására jöttünk!...

HERÓDES: És szerintetek uralkodni fog, s követelni
fogja a magáét. De mondjátok: miképpen hal-
lottatok róla mindnyájan, kiket egész országok
választanak szét?!

BOLDIZSÁR: (ünnepélyesen) A mindenható Isten adott
nekünk egy jelt és ez egy nagy csillag volt.

GÁSPÁR }
MENYHÉRT } (fölkialtva) A csillag, a csillag! Ó! a csillag!

BOLDIZSÁR: És isteni üzenetet vettünk, hogy meg-
fogjuk találni a világ Megváltóját és meglátjuk
Őt. Imádni fogjuk s bizonyosságot tenni, hogy
Ő eljött.

MENYHÉRT: És ő eljött, eljött!

GÁSPÁR: Hitünk diadalt aratott, szeretetünk diadal-
maskodott, jó cselekedeteink győztek.

BOLDIZSÁR: Amint mondám: Ígéretet vettünk, hogy
megfogjuk látni a Krisztust s imádni Őt. Erre
útnak indultunk s íme a sivatagban találkoztunk
össze. A lélek velünk volt. És a csillag előttünk
méne, míg csak Judea határához nem értünk.
És itt a csillag eltűnt szemeink elől.

GÁSPÁR }
 MENYHÉRT } A csillag! A csillag!

HERÓDES: És ki világosított fel benneteket, hogy a csillag az új király jele?

GÁSPÁR: Egy benső hang, a Lélek hangja, mely velünk volt és most is velünk van. A kegyelem sugallta, mely megértette ezt velünk.

MENYHÉRT: De írásainkból is tudjuk, hogy a nagy Király eljövetelét egy csillag fogja jelezni.

HERÓDES: Micsoda írás?

MENYHÉRT: Tudd meg ó! király, hogy mi Bálaám-nak, törzsünk szent prófétájának egyenes le-származottjai vagyunk a titkos dolgok meg-fejtésében. Ő jósolta meg: «Csillag támad Jákobból és vessző kel föl Izraelből». Tudja ezt népünk minden gyermeke. Ez eszme tölti el az egész Keletet.

BOLDIZSÁR: Ó! király, íme a föld színe csendes. Minden nagy eseményeket jósol. Tudtuk, hogy a nagy Királyt egy égi jel előzi meg. És ez a mi csillagunk volt.

HERÓDES: Mikor jelent meg?

BOLDIZSÁR: Amikor ő megszületett és akkor azt a parancsot vettük, hogy idejöjünk.

HERÓDES: Minő volt a csillag?

GÁSPÁR: Ó! király! Rendkívüli szép! Mintegy lobogó láng lobbant föl előttünk hirtelen, nem magasabban, mint egy alacsony dombtető. Majd vakítófényű gömbbé húzódott össze, mindinkább magasabbra fejük fölé. Lelkünk megrendült. A földre estünk s ekkor hallottam az égi hangot: Ez a csillag a nagy király jele.

Most született. Induljatok megkeresésére. És amikor fölkelünk, a csillag hívogatott. Mi utána indultunk, míg csak ide nem értünk.

HERÓDES: (magában eltűnődve.) Csodálatos!... Azonban elég, jó barátaim, köszönöm szavaitokat, mélyen érzem vallásos lelketeknek lelkesedését. Én azonban kérdésekre: hol van az újszülött Messiás, feleletet most nem tudok adni, hanem azonnal összehívatom a zsidóság két főtanácsát: a papokét és írástudókat és megtudom tőlük a Messiás születése helyét, idejét. Azután majd közölni fogom azt veletek. (Fölkel, a 3 király is, a 4 tanácsos is.) Most pedig, Kelet dicső fejedelmei, engedelmetekkel arra kérlek titeket, fogadjátok szíves vendéglátásomat azon örömmel, amilyenlén én megtisztelve érzem magam általatok. Vonuljatok be palotám dísztermébe s addigra is pihenjétek ki magatokat. (Volumnius felé) Centurio, vezesd e fejedelmeket a vendég termekbe.

BOLDIZSÁR	}	Szolgáid vagyunk, ó! király!
GÁSPÁR		
MENYHÉRT		

Keleties leborulással tisztelnek. El. A menetet Volumnius nyitja meg. Az egyik szolga oldalt tartja a kijáró függönyt. Legvégül az apródok. Kis szünet. Heródes mélyen magába gondolkozva, maga elébe néz, fejét balkeze tenyerébe hajtva.

NICOLAUSZ: Ó! király! Élj örökké! Homlokod megint bú fedi?

HERÓDES: A napkelet királyainak rejtvénye, de különösen kérdéseik nem kevésbé fölízgattak... Hányadik évet számítottunk most?

NICOLAUSZ: Róma 749-ik, a 193-ik olimpiádnak második éve...

HERÓDES: Életem 69-ik, s uralkodásom 37-ik esztendeje...

PTOLEMEUSZ: Csodálatosak voltak ezek a királyok. Alakjuk, beszédjük és megjelenésük!

ANDROMACHUSZ: De különösen az a kérdés, amelyet annyiszor hangoztattak: Hol vagyon az újszülött király, mert láttuk az ő csillagát, s imádni jöttünk őt. Ők tehát egy valami csodálatos új királyt keresnek. Ez rendkívüli dolog!

GENELLUSZ: Felség, élj soká! Tanácsosaid s szolgálid kérdik: nem-e történt megint valami? Vagy tán készülöben van valami esemény?!

HERÓDES: (izgatottan) Tán csak nem egy újabb pártútés, egy újabb forradalom vagy lázadás?! Hah, a szemtelen zsidófaj! Megint nyugtalanodik, megint lázong! (kikelve.) Tömlöcbe velük! Vérpadra velük!

NICOLAUSZ: Felség! Ne nyugtalankodjál. Van kéz, van kard! Van börtön, van méreg: van gálya, van hadsereg, van hatalom! Minden ellen van orvosság!

PTOLEMEUSZ: Nem-e titkon törekszik ez a zsidó fajzat egy áruláson, egy lázadáson!

ANDROMACHUSZ: Ez a műveletlen nép nem akarja tisztelni királyát; nem becsüli annak jószívűségét.

GENELLUSZ: Pedig a Fölség a nép adójának egy részét elengedte, sőt még templomukat is fölépítette, megnagyobbította, széppé, díszessé

tette. Előbbi jogaikat visszaadta. És mégis ez a hálátlan nép nem tiszteli királyát!

HERÓDES: Gyűlölöm a zsidófajt! Valamennyi összeesküvő, pártütő!

NICOLAUSZ: Semmi kétség! A gyermeket, ha megszületett, elrejtik a templomba, hogy alkalmas időben kikiáltsák királyuknak.

Csend áll be. Kis szünet.

HERÓDES: Ezt teszem: azon városban, amelyben, amint megtudom, hogy születnie kell a Messiásnak, ott és a városnak egész környékén kard-élre hányatok minden apró fiúgyermeket két éves korig. Köztük lesz az új király is.

PTOLEMEUSZ: Ha-ha-ha! Pokoli terv!

HERÓDES: Úgy-e bár, barátim, nagyszerű gondolat!

NICOLAUSZ

PTOLEMEUSZ

GENELLUSZ

ANDROMACHUSZ

} Méltó Nagy-Heródeshez!

Heródes és a többi el. Valamivel kezd homályosabb lenni. Bejön

II. jelenet.

SÁTÁN: (vigyorgó képpel. Körülnéz. Heródes trónjára veti magát. Kacagva mondja.) Hm! Heródes megijedt! A vérszopó, a gyilkos, a féltékeny ördög, ki megölette gyermekeit, feleségeit, vetélytársait és a nép közül ezreket. Most leöletti a kisdedeket is, a kétesztendősöktől lefelé? Ha-ha-ha! Ezt én sugalltam a zsarnoknak. Én, az ő rossz szelleme: a Sátán, az ördög, a Lucifer! Ez is egy lesz sok egyéb kegyetlenségei közül. De nekem mindent meg kell tennem uralmam biz-

tosítására. És végül, ó Heródes! a te fejedről is leesik a korona. És te a pokolba süllyedsz alá. Megyek, (fölkel, lejön) biztatom a zsarnokot; mert trónja veszedelemben forog. (El fut azon az ajtón, melyen Heródes kiment.)

(A függöny leegördül.)

NEGYPEDIK FELVONÁS.

A NAGY ZSIDÓ FŐPAPI TANÁCS (SYNÉDRÍUM.)

SZINTÉR:

A jeruzsálemi szanhedrin terem. Félkörben ülőhelyek. A fön a főpap díszes főpapi stalluma mennyezettel. Középen asztalka. Azon hétágú gyertyatartó, égve! A főpaptrón fölött a két kőtábla. Az ülőhelyek előtt kis asztalkák. Több vaskos könyv.

SZEMÉLYEK:

Hillel, a főpap; s ennek idősebb pap fia: Simeon,
Annás, az iskolák mestere; Ezdrás, rabbi.
Obed, a nép véne; Isszada, farizeus; Ázael, szadduceus.
Hírnök, s 2 apród (a főpap trónja körül lenn a pódiumon).
2 szolga; (Jajjada, Jonathán).
Angyal; (Uriel a zsidónép titkos védőszelleme).

Összesen: 13 személy.

NB. a személyek mind a legszigorúbban történelmi korhű jellemzésben kell, hogy legyenek!)

I. jelenet.

Bevonulás a gyűlésterembe: a menetet Isszada és Ázael vezetik be. Utána következnek Ezdrás és Obed, utánuk jön Simeon és Annás között Hillel, mögöttük két apród és végül egy szolga (Jajjada), aki hozza a főpap részére a névsoros tekercset és Heródes levelét.

Helyükre érve, megállnak.

HILLEL: (teljes zsidófőpapi díszben, mint az ó-szövetségi Biblia és szentírási archeológia leírja. Jajjadától átveszi a névsoros tekercset, s ülve olvassa a névsort) **Hivatalosak:** Simeon, a főpap fia; Annás, az iskolák mestere; Ezdrás, a rabbik elnöke; Obed, a tisztos népatya; Isszada, a farizeusok fejedelme; Ázael, a saduceusok bölcse. (Kézével intve.) **Üljetek le!** (Leülnek. A két szolga a szélén áll.) Izrael fiai, férfiak, Jahve gyermekei! (Fölkel s áldólag két kezét kiterjeszti, míg a többiek fejhajtva helyeiken ülnek.) **Ábrahám, Izsák és Jákob** Istenének békéje legyen veletek és velem.

MIND: Béke veled és a te lelkeddel. Amen.

HILLEL: Összejövetelünk a nagy szanhedrinben csakis igen fontos dolgok miatt szokott megtörténni. E tisztos gyülekezet csakakkor szokott összegyűlni, ha a szent könyvekből valamely mélyebb titkot kíván megtudni, akár a nép, akár kelet vagy nyugat valamelyik fejedelme, vagy ha maga Heródes kíván valamit megtudni. E jelen esetben, Izrael tudós férfiai, Heródes kívánságára gyűltünk egybe. Tegnap késő este, az első őrvtás kezdete körül, sziónhegyi palotámban lévén, jött hozzám Heródestől egy gyors követ a király sajátkezű levelével, amelyben kéri, hogy holnapra hívjam össze a nagy gyülekezetet. (Olvasva) «Heródes, Antipaternek fia, Antoniusz triumvir, a római tanács és Augusztusz, az isteni császár kegyelméből zsidók királya, Judea és a hat tartomány ura, áldást és békét kíván Hillelnek, a zsidók főpapjának, tisztességet a nagy főpapi tanácsnak! Tegnap, a késő délután folyamán érkezett hozzám a

messzi Keletről három magasrangú fejedelem, népeik törzsfőnökei. Egy csillag jelent meg nekik és ők ezt az eljövendő Messiás megérkeztének vették. Most tehát megjelentek nálam és kérdik: hol van a zsidóknak újonnan született királya? Erre nézve kérek tanácsot és feleletet. Heródes. — Ez tehát a levél. — Azért Izrael férfiai! amilyen komoly a dolog, oly határozottan kell feleletet adnunk úgy magának Heródesnek, mint ama három napkeleti fejedelemnek. Kutassuk az iratokat, hatoljunk mélyen a próféták könyveibe: mit szól a jövendölés az eljövendő Messiásról...»

Kis szünet.

SIMEON: Komoly és nagy jelentőségű esemény ez, hogy ily rendkívüli időben gyűltünk egybe; de még komolyabb összejövetelünk célja...

ANNÁS: (elcsodálkozón) Heródes parancsára jöttünk össze?! Távoli országok fejedelmei érkeznek szent városunkba?! Beszélnek egy csillagról és keresik Izrael újonnan született királyát?! Testvéreim! Ez rendkívüli dolog, ez csodálatos! Ez jel! Úgy vélem, hogy komoly és nagy események előtt állunk! Mit tartotok ti e felől?!

EZDRÁS: Mindenütt csend van. Bizonyos várakozás észlelhető. A nemzetek várakoznak valamire.

OBED: Az idők alakulásai rendkívül csodálatosak. Minden látszólag gyorsan teljesedik be, ami megvolt írva, hogy minél előbb történjék meg az, aminek meg kell történnie.

ISSZADA: Én, mint a Thora embere és a farizeusok

feje, jól sejtem, ha azt mondom: Közel az idő, amelyben beteljesedik minden, mi megvan írva, s igérve a prófétáktól és a pátriárkáktól.

HILLEL: (fölemeli kezeit) Ó! atyáink Istene! Tehát az Adonai, a Megváltás már a küszöbön volna? Izrael fejedelmei és a nép vénei! Vegyük elő az írásokat és nézzük, mit szólnak a jövőndölések. De mielőtt ezt tennők, szokásunk szerint mondjuk el az imát.

MIND: (állva, kezeik mellükön keresztbetéve, szemek égre emelve)
Ábrahám, Izsák és Jákob atyáink hatalmas Istene, nézz a te népedre, Izraelre, akit kiválasztottál; mutasd meg nekünk, Uram, orcádat, hogy fölviduljunk, mint a régi napokon. Jövel ó! Uram, jöjj el és ne késlekedjél. Küld el azt, kit elküldendő vagy. Amen.

Leülnek. Előkészítik tekercseiket, könyveiket kiki saját asztalkáján.

HILLEL: (Jonathán, a szolga felé) Fiam, hozd ide azt a tekercset és a szent pergamentet. Tekerd össze szépen. (Jonathán a Hillel előtt levő asztalról leveszi a tekercset, melyre a tárgyalás pontjai vannak ráírva és egy tekercset, az írást átadja mélyen meghajolva, térdeire ereszkedve.) Mai ülésünk tárgya: (olvassa) 1. kell-e jönnie Messiásnak? 2. mikép jön és hol fog megjelenni? 3. mi lesz eljövételének célja? 4. mikor fog eljönni?

MIND: (fölkialtva) Ez az, ez az! Ez a legfontosabb, hogy mikor fog eljönni?

HILLEL: Testvéreim, hallgassatok meg először engem. A Messiásról már hallottunk, midőn még gyermekek valánk. Apáink erről beszéltek min-

dig. Midőn pedig felnövekedtünk, az iskolákban is megtudtuk, hogy a Messiás Izrael reménye, félelme és dicsősége. Szent könyveink minden egyes lapja csak reá céloz. Eljövetele pedig a végtelen fejtegetések tárgya volt mindig a rabbiknál és most is az, a zsinagógákban, az iskolákban, az Úr szent templomában és mindenütt. A nemzet tanítói addig taglalták és őrizték a fejtegetést, míg Ábrahám atyánk minden gyermeke, bárhová is vetette őket a sors, várva várja a nagy Messiást.

ANNÁS: Az egész Kelet és Nyugat tele van azon hiedelemmel, hogy jönnie kell egy Szentnek, egy Megváltónak, egy Szabadítónak; miért is a Messiást, a «nemzetek reménye sarkának» nevezik.

HILLEL: Ebből kétségtelenül megértjük, hogy a Messiás el fog jönni és tán nemsokára itt is lesz. Fölnyitom Jeremiás könyvét: (olvassa) «Ime, eljönnek a napok, úgymond az Úr és föltámasztom Dávid igaz csemetéjét». (23, 5.) És (másik pergamenthez nyúl) Dánielből: «Ó, Uram, mutasd meg orcádat nekünk. Jövel Uram és ne késsél tovább». (9, 17.) És Zachariásból: «Vigadj nagyon ó! Sion leánya. Ime, a te királyod jó hozzád, az igaz és üdvöztető». Így tehát jönnie kell a Messiásnak, hogy beteljesedjék, mit Isten ígért atyánknak, Ábrahám-nak mondván: (a másik tekercsből olvas) «Én nagy nemzetté teszek téged és tebenned megáldatnak a föld minden nemzetségei». És később: «És megáldatnak ivadékodban a föld minden

nemzetségei». (Gen. I, 71.) Ezek az ígéretek, amelyeknek be kell teljesedniök.

SIMEON: Hallgassatok meg engem is. A Messiás meg volt ígérve, tehát el fog jönni, el kell jönnie, amint írva van: (előveszi a tekercset, olvassa.) «Hamar jövök». De kutassuk csak az írásokat, hogy mikép fog eljönni? Itt olvasom Zachariás könyvében: «Vigadj Sion, íme, a te királyod jó hozzád». Tehát ő, mint király fog jönni és kormányozni fogja a népeket.

EZDRÁS: Simeon! De mint gyermek fog megjelenni a földön, mert írva van. Izaiásnál: (olvass.) «Halljátok Dávid háza: az Úr maga ad jelt nektek; Ime egy szűz méhében fogan és fiat szül és neve lesz: Emmánuel: Isten velünk». (IX. 2—3.) És: «Egy kisdted született nekünk és hivaték az ő neve: Csodálatosnak, Békesség fejedelmének és az ő országának nem lesz vége mindörökké». (IX. 61.)

ÁZAEEL: Úgy van, Izrael férfiai! Mert én is olvasom Jeremiásban: (olvassa.) «Az Úr új dolgot cselekszik a földön: egy asszony férfiút veszen körül», és az Úr ama napokban, mint gyermek fog megjelenni: akinek neve Úr, és Isten fiának fog hívadni. (31. 32.) Nemde, akarja mondani a próféta: Izrael, meddig fogsz még vigasztalást keresni: Ime az Úr új nemű csodát, egészen hallatlan dolgot fog tenni a földön: egy asszony férfiút hordoz magában: Istennek emberré lett Fiát fogja magában hordozni. Hirdeti a Krisztus általi fensőbb váltságot.

OBED: De kérlek titeket, figyeljetek reám is.

Vajjon: *Ki* lesz az, aki eljövend? Nemde: maga Izrael Ura, Istene?! Halljátok csak, ezeket írja Izaiás: (olvas.) «Mondjátok a félénk szívűeknek: erősödjete meg és ne féljete: Ime, az Isten ő maga jó és megszabadít titeket». És ismét: «Mondjad Júda városainak: Ime, a ti Istenetek». Ime, az Úr Isten fog maga eljönni, akiről így szól Baruch: (olvassa.) «Ez a mi Istenünk, ki a földön láttatott és az emberekkel társalkodott!» És Zachariás: «Mondj dicséretet, úgymond az Úr, mert íme, én jövök».

HILLEL: (állva) Úgy van, Izrael nemzete! Maga az Úr fog eljönni megváltásunkra. És ha eljön, akkor majd örvideni fog a lelkünk, mert megszabadít minket; vigadni fogunk az ő szabadításában. Ő a király és a föld, az ég ura. Eljő és uralkodni fog mindörökké! (Leül.)

ISSZADA: És a Messiás *hol* fog születni? Bethlehemben! Júda kicsi falujában. Dávid királyunk ősi házában, mint írva van Micheásnál: (olvassa.) «És te efratai Bethlehem, kicsiny vagy ugyan Júda ezrei között, mégis tebelőled származik nekem, ki uralkodó leszen Izraelben». (5, 2—3.)

HILLEL: És most áttérek azon legfőbb pontra, melyről már évezredek át annyi vita folyt: *mi*kor fog eljönni a Megváltó?!

AZAEEL: Ez az, ez az, amit szeretne tudni Izrael minden gyermeke és a föld minden népe.

HILLEL: Ha megengeditek, erre nézve magyarázatba bocsátkozom. E végből itt előttetek felnyitom Beresith Báráel (a teremtés) könyvét és el-

olvasom Jákob atyánk jövődölését, mikor fog beteljesedni a nemzetek várákozása, mikor fog eljönni a népek óhaja. Ime, így szól a jövődölés: (Olvas.) «El nem vétetik a fejedelmi pálca Júdától és a vezér az ő ágyékából, mígnem eljő, aki elküldetik, s ő leszen az, akire a nemzetek várákoznak». (9, 49, 10.)

SIMEON } (fölugrálva, kiabálva) A fejedelmi pálca el-
EZDRÁS } vétetett tőlünk, a fejedelemséget el-
OBED } veszítettük; Dávid és Salamon királyai
nincsenek többé, mert íme, egy külföldi, egy
pogány idumeus, Heródes ül Dávid trónján.
Elvétetett tehát Júdától a fejedelmi pálca!

ISSZADA: (hevesen) Elvétetett! És Izrael áldott fiain
egy zsarnok, egy vadállat uralkodik; aki a
rómaiak által pártoltatván, győzött és lett
Judea királya; aki megölette ellenfeleit és ki-
irtatta az egész makkabeuszi családot; aki vér-
ontás és álnokság által igyekszik hatalmát meg-
szilárdítani! (Égreemelt kezekkel.) Meddig túrsz,
ó! Jehova? Meddig várákazol?!

OBED: (állva) Judea királysága megszűnt, fizetjük
az adót, jönnek a rómaiak és pogányok fog-
lalják el helyeinket. Ó! Isten, veszítsd el a
pogányokat!

ANNÁS: (felugorva, hevesen) Menjünk! Lázítsuk fel a
népet a rómaiak ellen! Heródes ellen! Támasz-
szunk forradalmakat az uralkodó idumeuszi
Antipáter-ház ellen! Keljünk talpra, szervez-
zünk hadsereget és fegyvert ragadva harcoljuk
őseink, a hős Makkabeusok harcát! Ne tegyük
le a kardot, míg csak egy római él a szent

városban és Izrael áldott földjén! Hadd folyjon a vér, az istentelenek vére, mint Jozsue alatt. Mert föl kell szabadítanunk Júdeát és Izrael népét a pogányok járma alól! Izrael előre!

MIND: (fölugrálva, kiabálva, öklökkel fenyegetődözve) Öljük le a zsarnokokat! A rómaiakat! Öljük le a pogányokat! Hadd vesszen Heródes és Róma!

II. jelenet.

Bejön Hírnök.

HÍRNÖK: (kezét csitítólag rázza) Halljátok Izrael tudósai! Halljátok! (Általános csend.) Galileában Heródes helytartója, egy római kormányzó, négyezer júdeai férfiút öletett le. A tartományban e miatt kitört a lázadás. A nép forrong, kardot rántott. Mindenütt rom és vér látható!

MIND: (újból kitör a vihar, Hillel izgatottan trónján ül.) Vesszen el Róma! Pusztuljon el a császár! Halál Heródesre és a pogányokra.

HILLEL: (int, hogy a Hírnök távozzon. A papok stb. egymás után leülnek és mindinkább kezd beállani a csend. Beszél) Halljátok! Halljátok! Hallgassatok reám. Midőn atyáink Egyiptomban voltak, a nagy Jahvé erős kézzel kivezette őket a szolgaság országából. És boldogan éltek az ígéret földjén a bírák, a királyok és próféták alatt. Midőn pedig az asszíriusok elfoglalták országunkat és nemzetünket leigázták, s a népet magukkal vitték Babilonba, 70 év után ismét visszatértek. És azóta már vívtuka Makkabeusok harcát és most is küzdünk Heródes és a rómaiak zsarnoksága ellen. De hajh', vajjon izrael Ura,

Istene nem oly hatalmas-e most is, mint volt mindig?

MIND: (fejhajtvá) Ó! áldott legyen a mi Urunk, Izrael Ura, Istene!

HILLEL: Legyetek hát türelmesek. Mert íme, bár Júda elvesztette ugyan még árnyékkirályságát is (fészkelődés és mozgás mindenfelől), a főpapság pedig elvételét Aaron családjától, de ép ezért, az idők jeleiből következtetve, Jákob atyánk jövődölése szerint, ép most van itt az idő, hogy eljöjjön az, akire a nemzetek várnak. (Lelkesedten) Testvéreim! Itt van tehát küszöbön a Messiás és az ő országa. És akkor majd eljő a nagy Király és bosszút fog állani a népért, a rajta esett sérelmekért a pogányokon és Izrael minden ellenségén. Mint írva van: «És a pogány népeket járma alá hajtja, városaikat földúlja, salaikat lerombolja, Dávid királyi székén ül és uralkodik mindörökké».

MIND: Amen. Alleluja.

HILLEL: Tehát Izrael fejedelmei! ama napokban megszabadul Júda, és Izrael bátorságban fog lakni és a föld népei neki fognak szolgálni. Hisztek a prófétákban?

MIND: Hiszünk! Hiszünk!

HILLEL: Hisztek a szent könyvekben és jövődölésekben?

MIND: Hiszünk! Hiszünk!

HILLEL: Tehát legyetek türelemmel! Itt a Messiás országa. Nemsokára beteljesedik minden, mi írva van! Beteljesedik Dániel, Aggeusz, Mala-

chias jövődölése. Beteljesedik Micheás jóslata. Várjuk tehát a mi Urunk, Istenünk szabadulását. Eljő nemsokára, hogy beteljesítsen minden jövődölést: eltörölje a gonoszságot, véget vessen a bűnnek és megalapítsa az igazság, a szeretet országát.

Hillel körülnéz. Mintha várna, szól-e még valaki. Csend áll be. Mindenki a földre néz szótlanul.

HILLEL: Tehát mit is üzenjünk Heródesnek? (Körülnéz. Senki nem szól.) Ezt! Isszada, fogd a tollat és a pergamentumot és írd. (Hillel diktál, Isszada ír.) «Heródesnek, Júdea királyának üdv, áldás és békesség! Parancsodra a zsidóság legfőbb tanácsa, a nagy főpapi tanács összeült és kész feleletet adni.» Elég, Hadd írjam alá! (Isszada Hillelhez viszi a pergamentet, ez aláírja és Jajjadahoz fordulva) Fiam! Hamar vidd ez írást a várpalotába és add át a testőrparancsnoknak, hogy azonnal kézbesítse a királynak, azon üzenettel, hogy Hillel, a főpap küldi. (Jajjada a főpap elé járul, előtte leborul, a levelet átveszi, el.) **Tehát végeztünk!**

MIND: (fejhajtva) **Legyen!**

HILLEL: (kezeit kiterjesztve) **Ábrahám Istene segítsen rajtunk!**

MIND: **Amen. Amen. Alleluja!**

Fölkelnek. Kezeiket mellükön keresztbetéve éneklük a kardalt.: «Népét az Úr!»

III. ÉNEK.

Népét az Úr, mily bölcsen vezérli!

Föllelte, íme, végre is javát.

Szent Ő, az Úr, hívét megőrzi. Amen. (Mebul.)

Ének végeztével a tanács elvonul. A menetet két testőr vezeti be. Annás és Simeon között Hillel, utána Ezdrás és Obed, majd Isszada és Ázael.

III. jelenet.

Amint elhagyták a színteret, a fény nagyobbodik, misztikus zene hallatszik, megjelenik *Uriel* angyal, a zsidó nép fővédő szelleme.

URIEL ANGYAL: (hatalmas szeráf szárnyakkal, a középén álló hétkarú gyertyatartó elé megy, kiterjesztett karokkal, égre emelt szemekkel határozott hangon mondja) Izrael megoldotta feladatát. A zsinagóga befejezte küldetését. Elhangzott a nagy tanács utolsó döntése. Az idők beteljesedtek. Amen. (E szavak után az angyal egyenkint elfűjja a hétágú gyertyatartó égő gyertyáit. Homályosabb. Az angyal eltűnik.)

(A függöny legördül.)

II. RÉSZ.

A SZENT ÉJ.

(3 felvonásban.)

ELSŐ FELVONÁS.

A PÁSZTOROK BOLDOG KÖRE.

SZINTÉR :

Síkság. Háttérben dombos vidék. «A pásztorok mezeje» közel Bethlehem városához. Egy néhány bokor. Sátor. Előtte pásztorok ülnek, beszélgetnek a tűz körül. Egynéhány báránka. A pásztorok keleties, bibliás viseletben, durva hajzattal, durva ruhában, kecské-, báránybőr bundákban, sarukban, széles övvel. Tarisznyák ételmi-szerekkel, fuvóeszközökkel tele. Kampósbottal vagy lófarkos, kócos-végű lándzsákkal. Turbánok, kalapok a fejükön. Széna, szalma. Világosság van. Fönn csillagok látszanak a háttérben.

SZEMÉLYEK :

Jubál, a fő, az öregpásztor, a gazda.	
Simon, Illés, Sámuel	} pásztorok
Nábeth, Nephtáli (őr), Joram	
Jehu, Nachor	
Caleb, a pásztorfiú.	

Összesen 10 személy és énekkar.

I. Jelenet.

Simon, Illés, Sámuel, Nábeth, Nephtali, Joram, Jehu, Caleb.
A pásztorok a sátor előtti téren össze-vissza ülve, esznek, közben beszélgetnek.

SIMON: (az égre nézve) Mily szép az est! Ilyen már rég nem volt.

ILLÉS: De mily hamar beesteledett!

SÁMUEL: Csakhogy sikerült a nyáját beterelni.

NÁBETH: Az igaz, de biz' hosszú és fárasztó volt a behajtás.

NEPHTÁLI: Meg is látszik a szegény báránycákon. Ugy kifáradtak!

SIMON: De, hála Isten, már most rendben van minden!

JORAM: E napnak munkáját is tisztességgel befejeztük.

JEHU: (az égre nézve) Nézzetek, (mind fölneéz) mennyi csillag ragyog az égen!

NÁBETH: Ugy-e, mintha az ég ki volna világítva. Minden csillag egy-egy mécses.

ILLÉS: Ah, mily gyönyörű az égnek a kárpitja! Mit lehetne látni, ha ki lenne nyitva?

SÁMUEL: Ah, ott van elrejtve, ott fenn, a boldog éden! Fogunk-e valaha fönn az égben lakni?

CALEB: Jaj de éhes vagyok! (Eszik)

SIMON: Ej-ej, ez a fiú mindig enne! — Tudjátok mit, pásztorok, énekeljünk egyet.

MIND: Mit?

SIMON: Hát azt a «Pásztortársak, dalra fel!» — Jó lesz?

MIND: Jó!

SIMON: Hát csak vigyázzatok! Én majd kezdem, megadom a hangot.

Mind énekel, ülve.

IV. ÉNEK.

Pásztortársak, dalra fel, dalra fel!

Daltól vidul a kebel, a kebel.

[Mily sok csillag ragyog fenn,

Ott a magas, ott a magas kék egen.]

SIMON: Mily boldogok vagyunk, mi pásztorok
Nincs kincstünk, nincs pénzünk. Csak ez a
nyáj a mienk. De ez a mi boldogságunk!

SÁMUEL: A fúrge nyáj, a dús legelők. Bethle-
hemünk kies vidéke, a mi szép hazánk, test-
véreim! nem boldogság-e ez?!

ILLÉS: Nem tudjátok, hogy a mi apáink, kezdve
Ábrahám atyánktól, Jákobtól, mind pásztorok
valának. Mózes is, a mi nagy prófétánk és
törvényszerzőnk szintén pásztorkodott, sőt
a mi nagy királyunk: Dávid is, nem volt-e
pásztor és pedig éppen itt ezen a vidéken!

NÁBETH: Ez a mi boldogságunk, mely a kincsnél
is többet ér.

NEPHTÁLI: A pásztoroknak mindig van okuk örülni.

JORAM: Hanem azért tegnap kemény napom volt.

SIMON: Na, mi?

JORAM: Egy kis báránycám eltévedt, és kerestem
egész nap, de megtaláltam.

JEHU: Én pedig hogy jártam, figyeljetek. Amikor
tegnapelőtt éjjel amott a hegyoldalon őriztem
a nyájat, egyszerre csak egy farkas rohant elő
és egyenesen a nyájnak tartott. Én elővettem
a kampósbotomat, parittyámat és valahogy el-
kergettem a fenevadat. Azóta nem is láttam.

SIMON: Hát bizony, pásztortársaim! mi sokszor
kitesszük életünket veszedelemnek. De mi azért

mégis szeretjük báránykáinkat, gyámolítjuk őket...

II. Jelenet.

(Az előbbieket és Nachor.)

SIMON: Ni-ni, itt jön Nachor!

MIND: Isten hozott!

NACHOR: Béke veletek!

MIND: És a te lelkeddel!

SÁMUEL: Na, mi ujság Bethlehem városában?!
Mesélj.

NACHOR: (leül) Hát bizony, most annyi az ujság, meg a jó és rossz hír, hogy azt sem tudom, hol kezdjem.

MIND: Halljuk, Halljuk!

NACHOR: Hát ide figyeljete! Elmesélem. Hallottátok, hogy a római császár népszámlálást rendelt el?

CALEB: (közbe vágva) De olyan bolondságot!

MIND: (Caleb felé, megpirongatják) Pszt! Csendben légy!

NACHOR: Azt akarja tudni a zsarnok, hogy hányan vagyunk mi itt a Zsidóországban.

ILLÉS: (tűzbe vágva) Hogy aztán megint újabb adókat vethessen ki.

NACHOR: E végből kinek-kinek saját születési helyén kell jelentkeznie. Így aztán ez a mi kis, békés és egyébként csendes kis Bethlehemünk most igen népes; mert sokan jöttek a beiratásra. Ez még semmi; ide figyeljete. A városban találkoztam egy utassal, aki Názáretből jött.

MIND: Ej, mi jó jöhet Názáretből!

NACHOR: Csak figyeljetek. Elmesélte, amit csak ő is úgy hallott másoktól. Ott él t. i. egy istenfélő szűz, akinek neve: Mária, Joachimnak és Annának egyetlen gyermeke. Amidőn ez a szűz, most úgy körülbelül 16–17 éves, egy alkalommal imába merült, megjelent neki az angyal és hírül adta, hogy ő van kiválasztva a megígért Szabadítónak anyjául.

MIND: Mily csodálatos ez!

SÁMUEL: A multkoriban, ahogy a szent városban voltam...

MIND: Ó! a szent város: Jeruzsálem!

SÁMUEL: ...bementem a szent templomba...

MIND: Ó! az Isten háza! mily ékes!

SÁMUEL: ...imádkozni, ott Hillel, az öreg főpap is azt mondotta: közeleg az idő, hogy eljön a Szabadító.

CALEB: De jó dolguk lesz akkor a zsidóknak!

NÁBETH: Meghiszem azt!

NEPHTÁLI: (fölugrálva) Jeruzsálem lesz a világ fővárosa és Szión az egyetemes uralkodó trónjának helye!

JORAM: Hej boldog idők! Csak mi is megérhetnők!

III. Jelenet.

(Az előbbiek és Jubál, az öreg főpásztor.)

JUBÁL: (mosolygón kedves, belép) Béke veletek jó pásztoraim!

MIND: (kitörő örömmel) És a te lelkeddel, Jubál gazdánk. Ülj le közénk.

JUBÁL: (leül közéjük a főhelyre, közepén.) **Megvagytok, pásztoraim! jól, boldogan?** (körülnézve.) **Nincs semmi baj? Rendben van minden?**

MIND: **Minden rendben van!**

JUBÁL: **Hanem, hát jó cselédeim, én sokat gyalogoltam, nagyon megéheztem, van-e valami ennivalótok?**

MIND: **Van, van!**

CALEB: **Gazd'uram, hoztál-e valamit?**

JUBÁL: **Hoztam bíz' fiam. Nézzétek:** (tarisznájából kiszór: almát, diót, fügét, datolyát, narancsot, cukrot, kalácsot, pogácsát stb.) **Ez mind a tiétek. Osszátok széjjel magatok közt.** (Calebnek két perccet ad.)

A többi mind elkapkodja, közben:

CALEB	}	egysztette:	Mily szép diók!
JEHU			Hej, mi mindenféle!
JORAM			Mily szép fügék.
NEPHTÁLI			(alma után nyúl) Ez lesz az enyém.
NÁBETH	}		Ma víg esténk lesz.

Kezdik enni az almákat, diót, kalácsot stb...

JUBÁL: **Hanem, fiaim, ne egyetek még, még nem is imádkoztunk. Ima nélkül nem szabad az embernek enni. Keljetek fel.** (Mind fölkel.) **Zengjűk el Jehovának szent nevét.**

V. ÉNEK.

Nagy Istenünk! Lények Alkotója!

Adj bő termést a földeknek!

Áldd gyermekid, kik hön imádva,

Védemedért esdekelnek. Amen. (Mebul.)

JUBÁL: **Igy ni, most már együnk és beszélgessünk!**

SIMON: **Jubál gazda! Mielőtt megjöttél volna, Na-**

chor elmesélte, hogy most népszámlálás van; és aztán, hogy Názáretben egy nagy csodadologról beszélnek.

JUBÁL: Valóban úgy is van, pásztoraim, most nagyon sok az ujság. Valami készülöben van.

JORAM: Tán kiütött a forradalom?

JEHU: Csak üssön ki! Tudom, Uram-Isten, úgy kiverjük azokat a borotvált képű pogányokat, hogy hírtük sem marad az országban.

CALEB: (fölugrik) Én majd kardot rántok, s harcolni fogok, mint a Makkabeusok!

Mind nevet Caleb hősködésén

SIMON: Na épen ilyen fajankókra lesz ott szükség, mint te, aki csak enni tud.

SÁMUEL: Gazd'uram, te a szent városban voltál...

MIND: (Jeruzsálem felé fordulva) Ó! a szent város!

SÁMUEL: ... beszélj Jubál gazda, mi hír ott?

JUBÁL: Bizony ott most annyi a hír, mint még soha! Tudjátok-e, hogy Heródes egy új színházat és cirkuszt akar építeni.

MIND: Hát az meg minek?

ILLÉS: Persze, a szegény nép filléreiből!

NACHOR: Inkább kenyeret és ruhát adnának a szegény népnek!

JUBÁL: Persze, Heródesnek pénze nincs, azért a templomból vitette el a szent kincseket és Hirkánusz főpap szegényalapítványát, 3000 talentumot.

MIND: (fölugrálva, ökleikkel fenyegetődve) Jaj a zsarnoknak! Istené a bosszúállás!

JUBÁL: Csak üljetek le fiaim! Majd az Isten megfizet kinek-kinek érdeme szerint. (Elcsendesedve

leülnek) Bizony-bizony kemény napokat élünk. De bízzunk: mert közeleg a szabadító. Ide figyeljete, ahogy a keleti kapun kiértem a szent városból, (mind szótlanul meghajol) nagy csődület volt ott. Mi ez? Közelebb megyek, és íme, egyszerre csak három férfiú jelent meg, fényes kísérettel.

CALEB: Na ez csodálatos!

MIND: Pszt! Hallgass!

JUBÁL: Bizony csodálatos! Senki sem tudja, honnét jöttek. Azt mondják, hogy perzsák, mások meg, hogy bölcsek, akik a csillagokkal beszélgetnek.

NEPHTÁLI: És mit akartak?

JUBÁL: Keresik a Krisztust, mert most született!

MIND: (elcsodálkozón összecsapva kezeiket) A Krisztust?

Ó! Jehova!

JUBÁL: Igen, igen, a Krisztust és hogy látták az ő csillagát napkeleten és imádni jöttek őt.

MIND: Ó! jaj!

ILLÉS: No ha ez így van, akkor én meghalok az örömtől.

JUBÁL: És akkor a kapuban álló őrök elvezették őket Heródeshez. Ő pedig összehívatta a főpapi tanácsot és megtudta tőlük, hogy a Messiásnak el kell jönnie és már közeleg az idő és hogy neki, az írások szerint, Bethlehemben kell születnie.

MIND: A mi kis városunkban?

JUBÁL: Igen, igen! És Heródes már el is küldte őket azon meghagyással, hogyha megtalálják az újonnan született zsidók királyát, a Krisztust, üzenjék meg neki is, hogy eljövén, ő is imádjá őt.

JORAM: A zsarnok! Hogy megölje őt, nem hogy imádja!

JEHU: Jubál gazda! Menjünk és nézzük meg a dolgot!

JUBÁL: Édes jó pásztoraim. Vigasztalódjatok csak.

Jó az Isten, Ő hozza a királyokat. Mi csak maradjunk itt. Majd megtudjuk, mi lesz a dologból. Annyi bizonyos, hogy ha itt a Messiás, akkor majd sietve-sietünk és felajánljuk neki szolgálatainkat.

MIND: Én is, én is!

NEPHTÁLI: (imádkozva) Ó! ha én is láthatnám a Messiást! Ó! ha imádhathán őt!

JUBÁL: Reméljük fiaim! Az Úr nem hagyja el a benne bízókat. El fog jönni a Messiás. (Sötétedni kezd. Jubál fölneéz) Hanem hát kedves pásztoraim, az idő már későre jár, jó lesz, ha már lenyugszunk, mert holnap korán kell fölkelnünk, hogy áthajthassuk nyájainkat.

SIMON: Jubál gazda! Nekem olyan örvendetes sejtelmeim vannak!

MIND: Nekem is, nekem is!

JUBÁL: Éljük hát pásztoraim a reménységgel. Jó az Isten, megsegít. Joram s Jehu! Hozzatok kis szénát a sátorból. (Elmennek és szétszórják) Te pedig kedves Nephtáli fiam, majd örködni fogsz a nyáj fölött. Most pedig fiaim föl, (föláll mind) énekeljük el a mi estéli imánkat «Fönn a csillag...»

VI. ÉNEK.

Fönn a csillag, csillog-villog

Este van, este van!

Ó! a lelkem, ó! mi boldog.

A szívem megdobban!
Mert közeleg az idő,
Hogy jön az Üdvözítő.

JUBÁL: Hát nyugodjatok le már fiaim és aludjatok
édesen. Ha valami lesz ez éjtszaka, Nephtáli
majd fölkelte mindnyájunkat. *(Mind lefekszik.)*

NEPHTÁLI: Igen, fölkeltelek mindnyájatokat.

JUBÁL: *(kiterjesztett kezekkel, égre emelt szemekkel)* Hála
neked Jehova, hogy e napot is jóval tölthettük.

(A függöny leegördül.)

MÁSODIK FELVONÁS.

A Z Ö R Ö M H I R.

SZINTÉR:

Mint az első felvonásban. Kezdetben reggeli félhomály.

SZEMÉLYEK:

Az előbbieket és Asszer, Gád, szintén pásztorok és főangyal,
összesen 13 személy és angyali énekkar.

1. jelenet.

NEPHTÁLI: *(jár-kele, föl-le, körül néz, botjára támaszkodik, hallgatódzik, széjjel néz a pásztorokon, halkán beszélve)* Mily csendes minden! Mindenki mélyen alszik. Még a szellő is megpihen a hallgatag leveleken. Ilyen szép éjtszakamár rég nem volt... Ó! nagy Jehova! Mikor küldöd el a Megváltót? A gazda csodadolgokat mesélt... Ha tényleg eljön a Messiás, én magam sem tudom, mit csináljak?...
(Messziről üvöltés hallatszik. Nephtáli figyel, botjához kap.)

Mi ez? (Megint üvöltés.) Bizonyára egy éhes farkas ordít. Vigyázok.

JUBÁL: (álmban) Erre... erre... jó... Urak... Megjött... már... Elvezetlek... hozzá. (Nephtáli figyel.) Imádjátok... Dicsőség... Istennek!...

NEPHTÁLI: (hallgatódzik, kezét füléhez téve, kissé a pásztorok felé hajolva) Ah, a gazda beszél álmban. Szegény jó öreg, vajjon miről álmodik?

JUBÁL: (álmban) Most... bo... csásd... el... Uram... szol... gá... dat..., mert lát... ták... sze... me... im... az... Űd... vő... zí... tőt...

NEPHTÁLI: Imádkozik, még álmban is, de imádságát nem értem.

JUBÁL: (álmban) Ó! isteni... gyermek!... ó! kised... csecsemő!...

NEPHTÁLI: Nem kételkedem tovább, tudom, hogy miről álmodozik. (Elmegy tőle. Kezeit keresztbetéve a mellén.) Ó! nagy Jehova! Mikor küldöd el a Megváltót?!

SIMON: (álmban) Ó! látom... az isteni... gyermeket!... Üdvözlégy... Megváltó...

JORÁM: (álmban) Ó! Jehova!... küldd el... az ígért... Messiást...

NEPHTÁLI: Szegény pásztortársaim! Még álmban is imádkoznak. Jó emberek ők és istenfélők, szeretnek dolgozni és lelkiismeretesek. Meg is áldja őket a nagy Jehova! (Kis szünet.) Most egy kissé furulyázni fogok. (Leül egy bokor mellé, előveszi furulyáját és furulyázik az «Enyhe szellő» dallama szerint.)

Ennek végeztével messziről dobogás hallatszik.

NEPHTÁLI: (figyelmes kezd lenni) *Mi ez?... fölkelek.*
(Fölkel, megragadja kampósbotját.) *Vigyázok.*

II. jelenet.

Előbbiek és Asszer.

ASSZER: (futva rohan be s kiabál) *Pásztorok, pásztorok, keljetek föl.*

NEPHTÁLI } *egyszerre* *Jubál gazda! Pásztorok, ébred-*
 } *jetek!*

ASSZER } *Jaj, gyorsan, keljetek föl!*

Mind fölugrálva, botjaik után kapnak.

MIND } *Mi az? Mi az? Fölfordult a világ?*
 } *Ránk szakadt az ég? Ó! jaj, de meg-*
 } *ijedtem!*

ASSZER } *Halljátok mi történt? Ó! jaj!*

MIND } *Mi az? Beszélj, halljuk!*

ASSZER } *Lángban áll a bethlehemi barlangistálló!*

JUBÁL } *Pásztorok! Menjünk, menjünk hamar!*

ASSZER } *(kezével leint) Várjatok csak. De nem*

lehet látni sem füstöt, sem lángot. Az egész
ég körülötte olyan tűzvörös, hogy elmondani
sem lehet. Csak úgy ömlik belőle a fény, le
a földig. Nem tudjuk, mi lehet!

MIND: *Ó! jaj!* (Közben berohan Gád.)

III. jelenet.

Az előbbiek és Gád.

GÁD: (lélekszakadva fut be, kiáltva) *Pásztorok! Pásztorok*
Nagy ujság van!

MIND: *Mi az? Mi az? Beszélj!*

GÁD: Nagy dolgokat láttam és hallottam.

MIND: Beszélj hamar!

GÁD: Figyeljetek! Voltam Bethlehemben. S tudjátok, mit láttam? Egy keleti, gazdag, utazó csoportot. Megjelenésük az egész városkát rendkívüli izgalomba hozta. A társaság tagjainak tulajdonságai, festői öltözetük, a méltóságos járású tevék, azokon az arany-ezüstös csengők, s sötétarcú rabszolgák. Csak egy beszél közülök s folyton azt kérdezi: «Hol vagyon, aki született a zsidóknak királyul?»

JUBÁL: (közbe kiáltva) Hisz ezek a királyok, ó! Jehova! És most hol vannak?

GÁD: Keresik a Messiást.

Kezd erősebb fény lenni. A pásztorok föl- és körülnéznek.

MIND: (megijedve) Mi ez? Ó! egek!

Zene a magasból.

MIND: (megijedve) Ó! jaj! Ránk szakad az ég? Mi lesz velünk?

CALEB: Végünk van! Fussunk, szaladjunk!

JUBÁL: Ne mozduljatok!

Mind térdre hull.

SIMON: Hallod, Jubál gazda! Hallod? Mi zeng oly édesen?

JUBÁL: Csend fiaim! Megvárjuk a végét. Ne féljete, én is itt vagyok.

A fény erősebb.

MIND: (félve) Jubál gazda! Mi ez?

SÁMUEL: Micsoda rettegés, mit szívem érez?

Kigyúl a görögtűz több színben. Erős fény.

MIND: Ó! jaj, meghalunk! Itt a mennyország.

Bejön az angyal.

IV. jelenet.

Az előbbiek és angyal.

MIND: (a pásztorok egy pillanatra az angyalra néznek, azután megrémülve összecsapják kezeiket és a földre borulnak)

Ó! jaj, meghalunk!

ANGYAL: (jobbkezét a pásztorok fölé terjeszti ki, balkarjában pálmaág, feje fölött csillag) **Ne féljetez tőlem, ó! jó pásztorok.**

JORAM, JEHU } **Jaj, jaj, ó! Isten, ó! nagy Isten.**
 ASSZER, GÁD } (Mély sóhajok.)

ANGYAL: **Ne féljetez! Mert íme én nagy örömezek vagyok a hirdetője, mely öröm lézen minden népnek.**

Mind sóhaj.

ANGYAL: (hangsúllyal) **Ma született nektek az Üdvözítő!...**

MIND: **Ó! nagy Isten!**

ANGYAL: **Ki az Úr Krisztus... Bethlehemen, Dávid városában.**

Mind sóhaj.

ANGYAL: **Egy rongyos istállócskában.**

MIND: **A Krisztus, a Krisztus!**

ANGYAL: **És ez lesz nektek a jel: találtok egy kisedet...**

MIND: **Ó! ó!...**

ANGYAL: **...pólyába takarva és jászolba fektetve...**

Dicsőség a magasban Istennek és békesség a földön a jóakarató embereknek. (Az angyal eltűnik. A fény kisebbedik. Hallatszik a láthatatlan angyali énekkar.

VII. ÉNEK.

(Az angyalok láthatatlan énekkara.)

Glória, glória! Dicsőség, dicsőség
Mennyben az Istennek!
Békesség földön az embernek!
Dicsőség, dicsőség Istennek!

Ének közben a pásztorok egymás után, ki előbb, ki utóbb, fölemelkednek, szótlanul térdelnek, kezeik mellükön keresztbe téve, hol összekulcsolva, hol kiterjesztve és valamennyi szótlanul az égre néz, amíg tart az ének. A végén egymásra néznek, mintha mély álmukból ébredtek volna fel, nagyot sóhajtván.

MIND: (fölkialtanak) Ó! Isten, nagy Isten!

JUBÁL: (kiterjesztett karokkal) Áldott legyen a mi Urunk Istenünk. Ó! áldva légy Izraelnek Istene. Beteljesült az ígéret szava! Itt a Messiás, a Krisztus!

MIND: A Krisztus! A Krisztus!

JUBÁL: Föl, kedves jó pásztoraim, föl. (Mind fölugrik.)
Nincs már itt senki. Föl, pásztorok, keljetek föl! Eltűnt minden!

MIND: Mi volt ez, Jubál gazda?

JUBÁL: Hej fiam, mi boldog emberek, megszületett nekünk a Krisztus!

MIND: A Krisztus! A Krisztus!

JUBÁL: Nem ezt mondotta-e az angyal? És hogy föltalálhatjuk őt a barlangban. Ez a mi istállónk. Pásztortársaim! «Fel nagy öröme.»

VIII. ÉNEK.

*Fel nagy öröme, most született,
Aki után a föld epedett.
Mária karján égl a Lény:
Isteni kised Szűznek ölen.*

Egyszerű pásztor, jöjj közelebb
Néz! a te édes Istenedet!

JUBÁL: Atyafiak! Menjünk, nézzük meg ezt a dolgot,
amelyet nekünk az Úr angyala által mondott.

MIND: Úgy van! Menjünk a jászolhoz, ahol fekszik
Üdvözítőnk!

CALEB: Ó-ó-ó, ó-ó-ó

Boldog az az istálló!

MIND: Haj-haj-haj! Haj-haj-haj!

Úgy repülünk, mint a raj!

JUBÁL: (közben mind készül) Menjünk hát pásztoraim.
Készüljünk. Kiki vigye magával, amije éppen van. Hozzatok el az összes szerszámokat: furulyákat, sípokat, dudákat, muzsikákat, báránykákat, diót, kalácsot... Készen vagytok? Sorakozzatok, így ni! És most induljunk énekszóval.

IX. ÉNEK.

Fel csak előre tehát, menjünk már!
Bethlehem csendes körében üdv vár.
Hogyha találjuk, hirdetni fogjuk,
Őt magasztalja énekünk, s áldja. Alleluja.

HARMADIK FELVONÁS.

AZ IMÁDÁS.

SZINTÉR:

A bethlehemi barlang. Fölötte a távolban látszik Bethlehem városa. A barlangban jászol, széna, szalma, oldalt ökör, szamár (papirosból). A jászolban kis Jézuska (szobor), mellette József és Mária, két apró angyal, kívül a barlang bejáratánál öt-öt angyal hófehéren, színes szárnyakkal, angyalhaj, térdelve.

SZEMÉLYEK :

Szűz Mária.

Szent József.

Tíz nagyobb és két kisebb angyal.

Tizenkét pásztor.

Három király.

Három apród.

Összesen 32 személy.

I. jelenet.*(Az angyalok imádása.)*

Amint a függöny felgördül, kigyullad a *görög*tűz. Személyek :
Mária, József és két angyal.

X. ÉNEK.

*Angyali énekhar :**Adeste fideles laeti triumphantes,**Venite, venite in Bethlehem.**Natum videte. Regem angelorum !**Venite adoremus, venite adoremus Dominum.**(A rozsnnyói énektárból.)*

MÁRIA : (ének végével kiveszi a jászolból Jézuskát, homlokon csókolja) **Imádott gyermekem !** (fölemeli a magasba az angyalok imádására. József leborul, a 12 angyal térdel) **Imádjátok őt mind az Isten angyalai !** (Az angyalok háromszor mélyen meghajolnak. Fölhangzik újból az angyali kar, mely alatt Mária a kis Jézuskát előttük magasan tartja.)

XI. ÉNEK.

*Angyali énekhar :**Zengje velünk ég és föld : szent az Isten !**Zengje tiszta örömmel : szent az Isten !**Zengjünk Jézuskának, kit ég s föld imádnak:**Szent, szent, szent az Úr Isten !*

MÁRIA : (az angyali kardal után Mária megcsókolja a kis Jézuskát, visszahelyezi a jászolba, betakarja és közben mondja)

Aludjál, el én virágom, álmodjál szépen, Jézusom. Mily sors jutott szegény neked!

Messziről hallik mindinkább erősödve a pásztorok éneke.

XII. ÉNEK.

Angyal szóra a pásztorok elindulának

Fölkeresni kis bölcsőjét ég s föld Urának.

Szívükben a szeretet a homályra fényt vetett,

S céljuk felé viszi gyorsan a szegényeket.

(*A rozsnýói énektárból.*)

II. jelenet.

(*A pásztorok hódolata.*)

Belépve a pásztorok elálmélkodva összecsapják kezeiket, felhangzik a :

XIII. ÉNEK.

Az angyalok hívó kardala :

Pásztorok, ó jertek, ó jertek hát!

Látni a gyermeket gyorsan csak már.

[Krisztus Urunk ma jött e világra.

Isten küldötte, minket megváltva.

Ne féljetek !]

MIND : (Pásztorok :) **Itt a mennyország, a mennyország!**

Ó! jaj, meghalunk! (A földre borulnak.)

JÓZSEF: **Ide pásztorok, ide jertek! Itt a Krisztus!**

MIND : (Pásztorok :) **A Krisztus! A Krisztus!**

JÓZSEF: **Igen, itt a Krisztus, a Messiás!**

MIND : (Pásztorok :) **A Messiás! A Messiás!**

JÓZSEF: (miközben a pásztorok fölemelkednek, de térdelve maradnak)

Most született. Ő az, akit kerestek. Jászolban fekszik az égi kisdéd, mosolygása békét hirdet.

Pólyácskába van takarva, őrzi, óvja édesanyja.

JUBÁL: Igen, (pásztorok felé) nem ezt monda nekünk az angyal is, hogy ez lesz a jel, amelyről őt fölismerhetjük?

SIMON: Hol az anyja?

JÓZSEF: (Máriára mutatva) Mellette térdel, kit az Úr kiválasztott.

XIV. ÉNEK.

A pásztorok karimája:

Mennyből szállott szent gyermek!
Leborulva Előtted,
Imádunk és magasztalunk
Édes kisdéd Jézusunk!

[Hála neked égi szeretet
Kiért lelkünk régen epedett
Hogy Szűz méhből istállóba,
Jöttél értünk menny Ura.]

MÁRIA: Ó! jó pásztorok, szívessegetek igen kedves.
Szent Fiaccám meghálálja. A Megváltó, ki
itt pihen, megfizet majd mindent híven.

JUBÁL: De mondjátok el szolgálítóknak, e csodás
eset mi módon történt meg?

JÓZSEF: Az éj későre járt, mély csend ült a tájon,
Távolban pásztortűz égett, mint az álom.
Ragyogott az égbolt, derült csillagfényben,
Mint hogy ha mosolygott volna örömeiben.

Szállt az esti szellő gyöngéd fuvalása,
Mint ahogy száll a szív titkos sóhajtása.
Csend borult nyomába, figyelt a fa lombja,
Mint hogy ha az ennek egy nagy titkot súgna.

S im fény derengett szét a barlang ölében,
Csodás égi dallam hallatszott a légben.

Minőt fül nem hallott, szív sohasem érzett
Minőt álom soha elő nem idézett.

A fény egyre terjedt, a dal kedvesebb lett,
Lelkem a gyönyörtől szinte repkedt.
S e percben, miként a kelő nap sugára,
A Szent Szűz öléből kised jött világra.

Ah, fölülmul minden emberi képzelmet
Az a mosoly, mellyel rám nézett a gyermek!
Én halandó létem gyarló tudatában,
Leborultam, hogy őt áldjam és imádjam.

(Szabó János.)

JUBÁL: (Jézuska elé térdelve) **Ó! áldott és Imádott isteni kised! Öröktől fogva megígért Megváltó. Ime eljöttünk mi szegény pásztorok, hogy előtted kifejezzük a hála és szeretet érzelmeit. Fogadd imádásunkat, hálánkat és amink van, azt adjuk Neked: szívéinket. Ajándékot is hoztunk neked: báránykát, (leteszi) pogácsát, lépes-mézet. Mindenki letesz valamit.**

Közben a három király éneke hallatszik mindinkább erősödve.

XV. ÉNEK.

A három király éneke:

Epedve vágy lelünk, édes Jézushoz, édes Jézushoz!
Örömmel induljunk, induljunk kised Jézushoz!
Miértünk Szűztől született Isten-emberséget,
Hódolva imádjuk, édes Jézusunk, Jézusunk!

III. jelenet.

(A három király hódolata.)

SZEMÉLYEK:

Mária és József, 12 angyal és 12 pásztor, a három király és a három apród. Összesen 32 személy.

BOLDIZSÁR: (belépve, elcsodálkozón) Istálló, barlang, fény, angyalok, az ész föl nem érti!

MENYHÉRT: Ez nem a júdeai Bethlehem?

JUBÁL: Nem, ez csak barlangistálló, a város (arra mutat) tovább van.

GÁSPÁR: Nincs itt egy újonnan született gyermek?

MIND: Itt van, fekszik a barlangban jászolba téve, pólyákba takarva.

BOLDIZSÁR: Hol az anyja?

JUBÁL: Ott. (Máriára mutat.)

MENYHÉRT: Tied ez a gyermek?

MÁRIA: Ő az én fiam! S ő leszen a világ megváltója.

Most hirtelen feltűnik a csillag.

PÁSZTOROK MIND ÉS } Ó! jaj, micsoda fény! Acsil-
A HÁROM KIRÁLY } lag, a csillag!

(Mind a három király térdre hull.)

BOLDIZSÁR: Testvéreim! Isten velünk van, Isten velünk van és az ő Lelke! Ime a csillag!

MENYHÉRT: Ez a nagy király jele, ez az a csillag, amelyet keleten láttunk. Csak az Isten nagy!

BOLDIZSÁR: Ez tehát a Krisztus! A nagy Király!

BOLDIZSÁR, GÁSPÁR, } (mind a három arcra borulva) A Krisz-
MENYHÉRT } tus! A Messiás!

BOLDIZSÁR: Ó! nemzetek óhaja, nagy király, kinek jele a csillag. Eljövénk a messze keletről. Mi boldog emberek! Köszönjük neked e kegyet! Fogadd nevünkben a távoli népek hódolatát és ajándékát. Az arany jelképezi királyságodat, mely örök; a tömjén istenségedet, mely emberré lett; a mirha jelenti emberségedet, mert

Megváltónk vagy, ki értünk szenved és meghal, hogy minket megváltson.

Leteszik ajándékaikat.

MÁRIA: Ajándéktok kedves, drága szent Fiacskám meghálálja.

JÓZSEF: Előttetek im' az Isten Báránya, irgalom, kegyelem bőven vagyon nála. Minden bűntöket Ő magára veszi, örök üdvötlőknek Ő leszen nagy ára.

XVI. ÖSSZÉNEK.

Angyalok, pásztorok, királyok :

Angyalok szózata jól rebegé, Bethlehem pásztori népe elé,
[Mert béke leszen már egész földön, emberiségnek, dicsőségének.

Alleluja.]

A végén *Diadalének.* Tempo di Marcia. (Zongorán.)

Vége.

